

Analyse, inform and activate

LAKA

Analyseren, informeren, en activeren

Stichting Laka: Documentatie- en onderzoekscentrum kernenergie

De Laka-bibliotheek

Dit is een pdf van één van de publicaties in de bibliotheek van Stichting Laka, het in Amsterdam gevestigde documentatie- en onderzoekscentrum kernenergie.

Laka heeft een bibliotheek met ongeveer 8000 boeken (waarvan een gedeelte dus ook als pdf), duizenden kranten- en tijdschriften-artikelen, honderden tijdschriftentitels, posters, video's en ander beeldmateriaal. Laka digitaliseert (oude) tijdschriften en boeken uit de internationale antikernenergie-beweging.

De [catalogus](#) van de Laka-bibliotheek staat op onze site. De collectie bevat een grote verzameling gedigitaliseerde [tijdschriften](#) uit de Nederlandse antikernenergie-beweging en een verzameling [video's](#).

Laka speelt met oa. haar informatie-voorziening een belangrijke rol in de Nederlandse anti-kernenergiebeweging.

The Laka-library

This is a PDF from one of the publications from the library of the Laka Foundation; the Amsterdam-based documentation and research centre on nuclear energy.

The Laka library consists of about 8,000 books (of which a part is available as PDF), thousands of newspaper clippings, hundreds of magazines, posters, video's and other material. Laka digitizes books and magazines from the international movement against nuclear power.

The [catalogue](#) of the Laka-library can be found at our website. The collection also contains a large number of digitized [magazines](#) from the Dutch anti-nuclear power movement and a [video-section](#).

Laka plays with, amongst others things, its information services, an important role in the Dutch anti-nuclear movement.

Appreciate our work? Feel free to make a small [donation](#). Thank you.

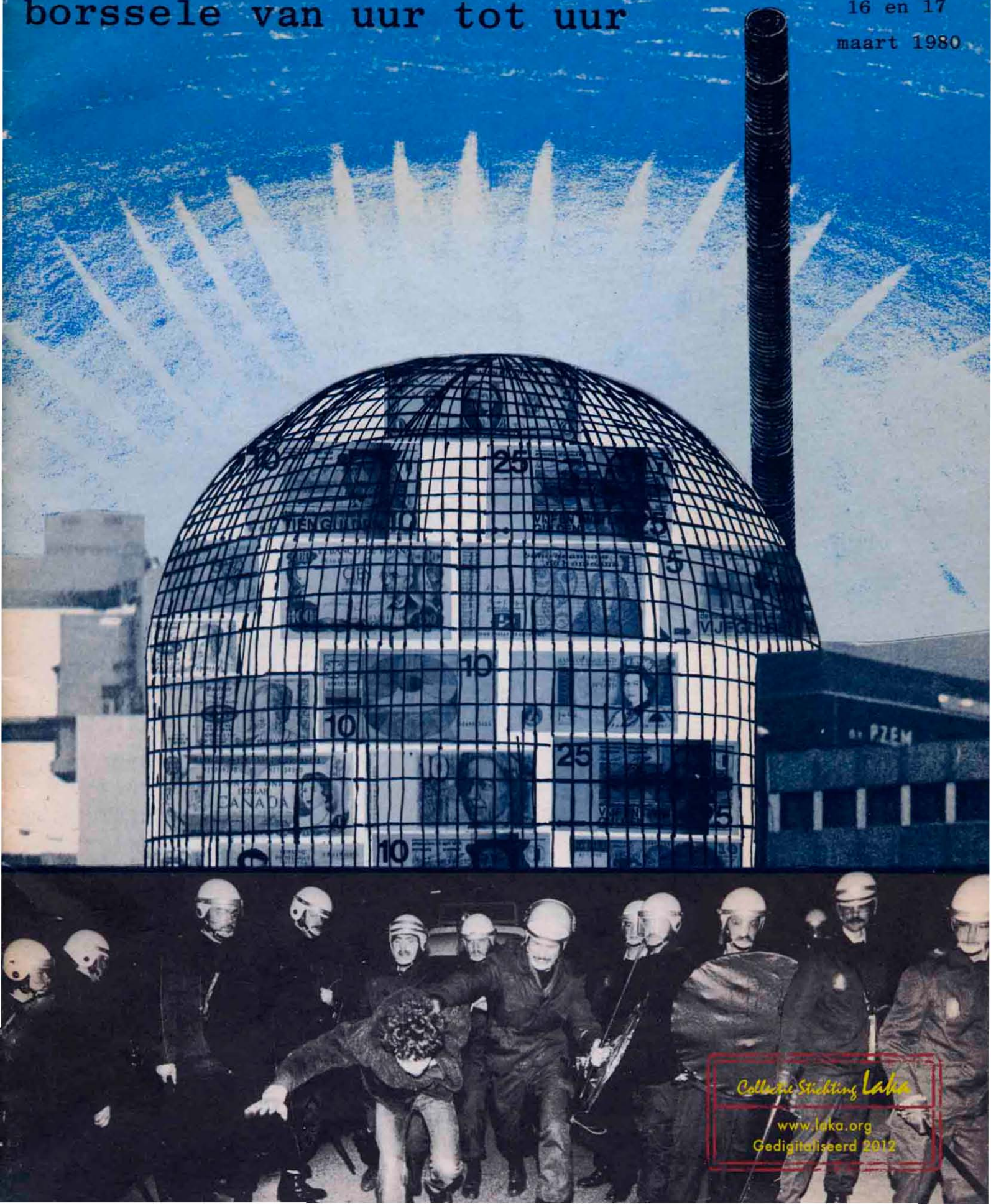

www.laka.org | info@laka.org | Ketelhuisplein 43, 1054 RD Amsterdam | 020-6168294

ban borssele boek

borssele van uur tot uur

16 en 17
maart 1980

Collectie Stichting Loka

www.loka.org
Gedigitaliseerd 2012

INHOUD:

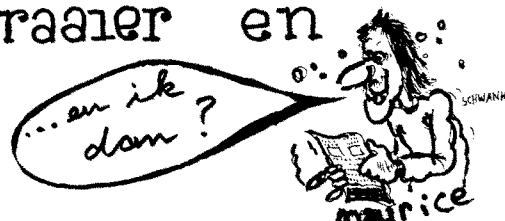
blz.	1. Daarom moet Borssele nu dicht.....
	3. Borssele van uur tot uur.....
	5. Prikkel draad prikt.....
	7. Kettingactie tegen kettingreactie.....
	8. Impressies in de nacht.....
	11. Aanklacht tegen geweld.....
	12. Persoonlijk verslag.....
	14. Fotokatern.....
	26. Een dag in een strafinstelling.....
	29. Aanklacht tegen het politie-optreden.....
	32. Een greep uit de klachten.....
	34. Plattegrond van de kerncentrale.....
	35. Borsseleburg is overal.....
	38. Morbide Eenheid.....
	40. Brief van de Nederlandse Vereniging van Journalisten....

*De opbrengst van deze brochure is bestemd voor
de gedupeerden van de Borssele-actie van 16 en
17 maart 1980.....*

aan deze brochure hebben meegewerkt:

∞ bas, corien, frans, gerard, gitta, hans, harry,
∞ herman, ilse, jan, judith, joop, lukia, maria,
∞ mark, peter, peter, rob, sjaak, oene en de
∞ mensen van drukkerij "raddraaier" en
∞ uitgeverij "lont".

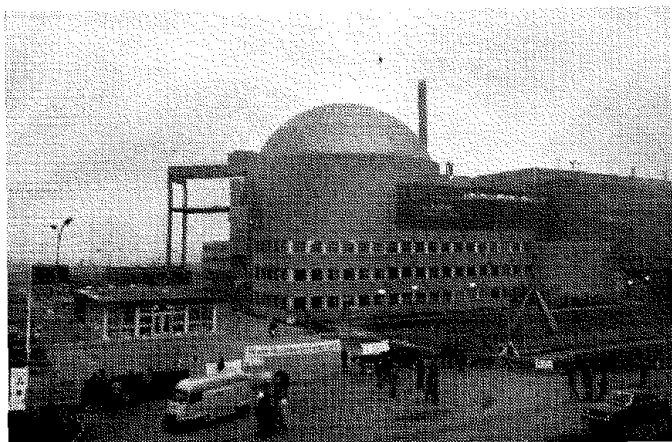
∞ foto's van: cor schuilwerf, jaap, rob, peter
en gerard.

3 gulden

Daarom moet Borssele nu dicht!

In de eerste plaats had Borssele nooit gebouwd en nooit geopend mogen worden. Maar Borssele draait en radioactieve stoffen worden in de lucht en in het water geloosd. Het radioactief-afval-probleem blijft onopgelost en ondertussen groeit de Borsselberg maar aan!

DE BORSSELBERG IS OVERAL

Na gebruik in de kerncentrale Borssele worden de splijtstofstaven naar La Hague in Frankrijk gebracht voor opwerking. Hier haalt het bedrijf Cogéma het nog bruikbare splijtbaar materiaal, uranium en plutonium, uit het afval. Opwerking is een zeer gevaarlijke technologie. De geschiedenis van Cogéma is één aaneenschakeling van ongelukken en bedrijfsstoringen, waarbij omgeving en werknemers radioactief besmet zijn geraakt. Plutonium is extreem kankerverwekkend en tevens grondstof voor atoombommen.

De Provinciale Zeeuwse Elektriciteits Maatschappij -PZEM- heeft een nieuw, geheim, opwerkingscontract afgesloten met Cogéma. In dat contract zijn een aantal zeer gevaarlijke voorwaarden opgenomen. De PZEM, en dus de Nederlandse bevolking moet meebetalen aan de bouw van een nieuwe opwerkingsfabriek, terwijl Cogéma geen enkele garantie geeft dat de opwerking ook werkelijk plaatsheeft. De prijs kan door Cogéma verhoogd worden zonder dat daarover te onderhandelen valt. Ook voor deze kosten draait de bevolking weer op. Tenslotte krijgt de PZEM anders dan tot nu toe al het radioactief afval na de opwerking weer thuisbezorgd. Dit zal als argument gebruikt worden voor de af-

valdumping in de zoutkoepels van Noordoost Nederland, of de Noordzee.

Cogéma houdt wel een gedeelte van het plutonium achter, dat o.a. wordt verkocht aan de snelle kweekreaktor in Kalkar.

De bevolking heeft geen enkele invloed gehad op het sluiten van dit contract, maar wordt wel opgescheept met alle konsekwenties. Dit is onaanvaardbaar. Niemand mag dit contract dan ook goedkeuren.

DE BORSSELBERG BARST UIT HAAR VOEGEN

Het afwijzen van het nieuwe Cogéma-contract houdt in dat de uitgebrande splijtstofstaven niet worden afgevoerd, maar bij Borssele zullen worden opgeslagen. Men gaat dit doen door kompakt-opslag, wat betekent dat de verbruikte splijtstofstaven veel dichter bij elkaar worden opgeslagen. De hoeveelheid opgeslagen radioactief materiaal in de centrale kan dan 10 maal zo groot worden. Ook dreigt de bouw van een bunker buiten de centrale, waar de splijtstofstaven vervolgens worden opgeslagen, totdat er een definitieve oplossing voor het afvalprobleem is gevonden; een echt definitieve oplossing voor het afvalprobleem betekent echter miljoenen jaren wachten, tot al het afval is uitgestraald! Ook voor midden- en laag-radioactief afval wil men een opslagplaats bouwen. De toepassing van kompakt-opslag zal bij Borssele voor het eerst in de geschiedenis van de kernenergie op commerciële schaal worden gehanteerd. De bewering van de PZEM, dat dit in de Bondsrepubliek reeds gebeurd, is onjuist.

Deze wijze van opslag vergroot de hoeveelheid radioactiviteit in de kerncentrale en vereist een actief koelsysteem. De extra risico's, die dit oplevert zijn ongelooflijk groot en onaanvaardbaar. Door deze wijze van besluitvorming zal de kerncentrale Borssele overgaan van een

levensgevaarlijk elektriciteitsopwekkingsbedrijf in een nog gevaarlijker opslagbedrijf van kernsplijtings- en ander radioactief afval uit de centrale.

DE BORSSELBERG IN BLIK

Tweederde van de elektriciteit die in de kerncentrale Borssele wordt opgewekt, wordt geleverd aan het energie-intensieve aluminiumproductiebedrijf P  chiney. Volgens het (geheime) kontrakt betaalt P  chiney minder dan 3 cent per kWh. Op basis van de door PZEM berekende kostprijs van 6 cent per kWh betekent dit reeds een jaarlijkse subsidie van 60 miljoen gulden. De werkelijke kostprijs van atoomstroom, waarbij ontmanteling van de centrale, afvalopberging en verzekeringskosten zijn meegerekend bedraagt echter 12 cent per kWh! In feite betaalt de nederlandse bevolking bijna 200 miljoen gulden per jaar aan P  chiney! Terwijl deze multinationale onderneming grote winsten maakt, en de zeeuwse bevolking geen enkele zeggenschap heeft over de werkgelegenheidspolitik van dit bedrijf.

Het kontrakt is een onaanvaardbare zaak en moet onmiddellijk worden opgebroken.

GE  N CHANTAGE MET WERKGELEGENHEID

Ook bij de hekken van de kerncentrale werd op zondag 16 maart vaak het argument genoemd dat sluiting van de kerncentrale werkloosheid zou betekenen. Dit zijn dreigementen van voorstanders van kernenergie, die nergens op gebaseerd zijn, en slechts proberen het verzet tegen Borssele de kop in te drukken: Het sluiten van de kerncentrale Borssele mag en hoeft niet te betekenen dat de werkgelegenheid afneemt. De rest van Nederland kan zonder problemen de elektriciteitslevering aan P  chiney overnemen. Ook de PZEM mag geen mensen ontslaan als Borssele dichtgaat. Er is werk genoeg: voor het ontwikkelen van systemen van vervangende energie-opwekking en energiebesparing.

De overheid heeft de oplossing gezocht in het aantrekken van grote, kapitaalintensieve bedrijven. Daarvoor had zij veel geld over. Het fiasco van deze politiek dient zich nu aan.

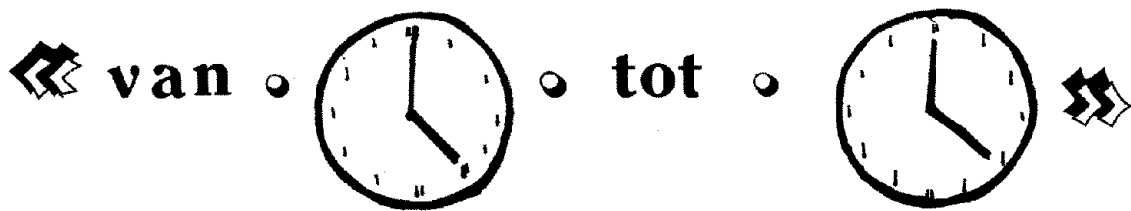
De werkgelegenheid in Zeeland (maar ook in de andere probleemgebieden als Groningen en Zuid-Limburg) is een nationale zaak.

Als de PZEM, Don, Tiktak en consorten hun uiteindelijke zin krijgen, zal na het sluiten van de centrale, Zeeland definitief opgescheept zitten met een hoeveelheid radioactief afval van 350 ton. Bovendien, als Borssele eenmaal geaksepteerd is als opslagplaats voor eigen afval, is de kans aanwezig dat ook afval van andere, toekomstige, kerncentrales daar opgeslagen wordt.
DIT VOORUITZICHT IS VOOR DE GEHELE EN MET NAME DE ZEEUWSE BEVOLKING ONAANVAARDBAAR, en dat betekent dat verder doorgaan met het produceren van hoog-radioactief afval gewoon niet mag!

**dit houdt in dat de kerncentrale
borssele onmiddellijk moet worden
stilgelegd!**

VOORGOED

~ Borssele van uur tot uur: ~

05.00

Aankomst van 225 mensen bij de centrale en alle hekken hermetisch afgesloten.

Alle spandoeken zijn bevestigd

05.20 tot 06.00

Wachten op de arbeiders van de centrales, die teruggingen naar huis.

06.00 tot 11.00

Ombouw van het terrein (schilderingen)

07.00

De A.N.P. weet dat ook dat wij aan de hekken staan

Het eerste bezoek van de Burgemeester met ir. Dalenbout van de P.Z.E.M.

09.30

2^e Bezoek van burgemeester v.d. Heuvel en Don (Statengedeputeerde voor de P.vd.A. en direktielid van de P.Z.E.M.)

11.30

de politie-afzettingen zijn gereed.

12.00

De kerk is uit en de dagjesmensen beginnen toe te stromen.

+13.30

Shows te land, ter zee en in de lucht. De rijkspolitieboot RP 10 voor de kust en helikopters in de lucht.

Het derde bezoek van de burgemeester, met gevolg. De eerste sommatie wordt aan hek 6 gegeven.

De M.E. en de brandweer door de verrekijker gesignaleerd. Maar in plaats van naar de voorkant van de centrale begeven ze zich naar de achterkant.

15.00

De arbeiders van de centrale bestormen m. b. van de brandweer de hekken. Een deel bezet het terrein van de centrale. De anderen worden ijlings in overvalswagens afgevoerd.

16.30

Overleg met de hekgroepen over de nieuwe situatie- prakties iedereen die kon blijven bleef. En met ongeveer 150 mensen gingen we de nacht in.

tot 23.00

Aankomst van nieuwe mensen uit het land.

-Kampvuren

-Aanvoer van grote hoeveelheden voedsel uit het hele land.

- Aanvoer van strobalen.

24.00

Telefonische waarschuwing:
De M.E. is in aantocht.

00.30

De M.E. arriveert bij poort 7 en begint los te rammen op de mensen die bij de poort zitten.

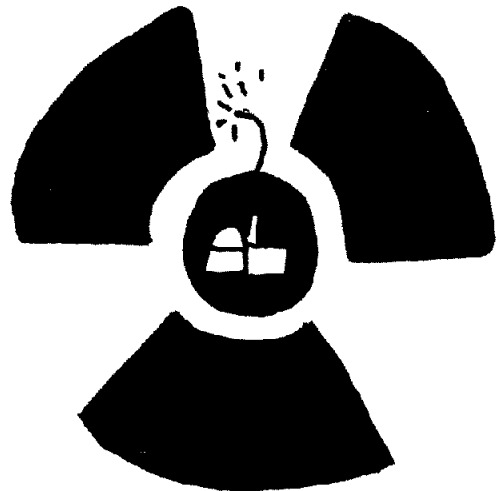

01 00 tot 02.15

Afvoer van de kettingmensen naar Middelburg, waar ze tot de volgende dag in gijzeling zijn gehouden. Acht mensen worden naar het ziekenhuis gebracht.

+10.30 tot +17.30

Vrijlating van de kettingmensen die door anderen opgewacht werden.

liedjes

melodie: over 25 jaar

Over 25 jaar

kunnen wij dit lied niet meer

zingen

want dan hebben wij blauw haar

en nog veel meer rare dingen

over 25 jaar

liggen wij met onze kinderen

naast een vat in de grond

met schuim op de mond

melodie: Nee, nee Kalkar gaat
niet door.

Nee, nee Borssele gaat niet door

Ja, ja daar zorgen wij wel voor

want we willen blijven leven

Borssele gaat niet door!

melodie: de dikke dominee

En eet geen mosselen

uit de buurt van Borssele

daar krijg je kanker van

Dus doe daar snel wat aan.

Prikkeldraad prikt....

Zaterdag 15 maart: Straattheatergroep "Prikkeldraad" arriveert met zo'n 225 leden in het trainingscentrum. Als thema hebben we de milieuproblematiek gekozen. Vandaag is de generale repetitie waarin we nog een aantal sketsjes oefenen en morgen is dan de grote uitvoering bij de kerncentrale Borssele.

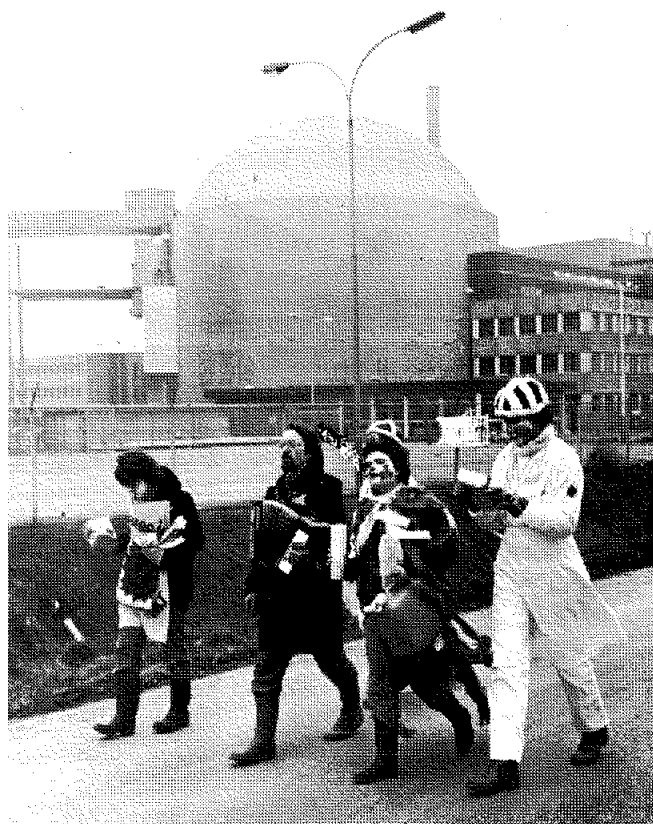
Zondag 16 maart, 04 uur: De wekker loopt af. Nog slaapdronken (of ergens anders dronken van) stappen we in de kleren en eten wat brood. Kwart voor vijf met z'n twintigen in een busje en op naar ons podium. Om kwart over vijf zijn we er en beginnen met de voorstelling. Tot onze grote verbazing zien we nog geen publiek, de toneeljongens lopen al achter de hekken en hebben hun huisdieren meegenomen. Het podium baadt in een zee van licht. Eerst sluiten we de hekken af om niet gestoord te worden door het publiek dat later over de hekken heen zal

klimmen om ons vooral maar te zien. Van de toneeljongens met hun hondjes willen we ook geen last hebben.

Het decor bevalt ons niet zo goed, dus pakken we de kwast en met leuke blauwe, gele en zwarte verf wordt de achtergrond wat opgevrolijkt (op de knipperlichten stralingstekens, op de grond voor het hek "het lijkt hier wel oorlog", "stop Borssele nu" en "Borssele moet dicht", de vangrails worden versierd met teksten als "Bors-selburg"). Verschillende van ons gaan zich schminken, want het publiek begint te komen.

De eerste opvoering van het stuk "Op hoop van zegen", uitgevoerd door straattheater "Prikkeldraad", kunnen we met recht een succes noemen: er komen ongeveer duizend mensen kijken en de pers is ook goed vertegenwoordigd.

19 uur: Einde van de voorstelling. Sommige acteurs gaan een hapje eten. Naar aanleiding van het succes wordt er besloten om morgen nog een uitvoering te ge-

ven. In de loop van de avond komen nog enige bezoekers terug om een praatje te maken.

Een probleem voor ons is nu hoe we de nacht moeten doorbrengen, zonder het al te koud te krijgen. De oplossing is vrij simpel, om een uur of elf wordt er hooi en stro gebracht. Na een klein uurtje gelegen te hebben, beginnen we te dommelen.

Maandag 17 maart, 00.30 uur: Er komt een andere theatergroep, die het stuk "Met de stok in de hand houdt Borsele stand" opvoert, met "medewerking" van ons.

Van 01.30 tot 03. uur: Negen-entwintig acteurs worden overgebracht naar "Hotel HvB" te Middelburg om uit te rusten van de vermoeienissen. Acht andere acteurs hebben zo intensief meegespeeld dat ze opgelapt moeten worden in het ziekenhuis te Middelburg. De rest wordt aan z'n lot overgelaten.

HOTEL "HvB"

Het inschrijven in het hotel ging vrij moeizaam: ik heb bijvoorbeeld tot zes uur moeten wachten tot ik kon gaan slapen op mijn stalen bed zonder matras.

09 uur: Ik wordt "gewekt" met bruinbrood, belegd met kaas, en thee. De radio zorgt voor wat afleiding. Eigenlijk wil ik naar de WC, maar helaas heeft de timmerman vergeten een deurkruk aan de binnenkant van de deur te maken. Ik bel de kamerbediende, maar hij is blijkbaar in staking, want het duurt nog een uur voor de deur wordt opengedaan. Hè, hè. Nu is hij zelfs zo galant dat hij mij naar en van de WC begeleidt.

15 uur: de direksie verzoekt mij om te komen. Ze heeft al even nagezocht wie ik eigenlijk ben, en wat ik zoal heb gedaan. Op grond daarvan willen ze me dan wel kwijt.

De ontvangstkommissie van "Prikkel draad" staat mij gelukkig buiten op te wachten. Na de lange, vermoeiende en eenzame nacht ben ik blij weer eens mensen te zien. Hartstikke bedankt lui.

IN HET ZIEKENHUIS

04 uur: Ook in het ziekenhuis loopt alles niet vlot. De zuster die opendoet kijkt heel verbaasd en roept gelijk versterking. Ze laat ons binnen. Ik rij in een rolstoel de wachtkamer in, omdat ik niet meer kan lopen. Mijn linker-enkel enkel is gekneusd door een te enthousiast met een stok zwaaiende speler van de andere groep. De andere zeven hebben tijdens de gezamenlijke uitvoering beten opgelopen van de uitbundig meespelende hondjes. De zusters hebben ook gehoord van de geslaagde uitvoering en vinden dat zo leuk dat ze ons gratis verse koffie brengen. Daar wordt je weer mens van. Allemaal krijgen we een briefje van de dokter waar op staat wat er aan de hand is en hoe dat komt. We mochten het eens vergeten.. 06 uur: Bij iemand in Middelburg neergelegd slaap ik twee uur. Daarna op naar het verzamelpunt.

KOMENDE OPTREDENS O O O O O O

De recensies van de eerste uitvoering van "Prikkel draad" waren zo positief dat we snel met de volgende moeten komen. Dat vinden wij ook. We roepen iedereen die dit straattoneel een warm hart toedraagt, op om ook mee te doen. Hoe meer zielen hoe meer vreugd en... hoe minder kernenergie. En daar gaat het om.

✂ kettingaktie tegen kettingreactie ✂

Op 16 maart 's ochtends heel vroeg reed een kolonne van 19 busjes door het Zeeuwse landschap op weg naar de kerncentrale van Borssele. Een toevallig aankomende auto van de bewakingsdienst maakte rechtsomkeerts bij het aanschouwen van zulk een overmacht. Een paar honderd mensen slaakten echter een zucht van verlichting bij het zien van de gesloten hekken en ketenden elkaar toen hieraan vast.

"Vrijen" versierden de omgeving van de kerncentrale. Het wachten was nu op de wisseling van de ploegen. De enige ploegen die echter binnen ons oogbereik kwamen waren bewakingsploegen (toen vonden we de honden nog aardig) en kame-ra-ploegen van de NOS. Tussen $\frac{1}{7}$ en $\frac{1}{8}$ liepen er meer mensen tussen de hekken, dan eraan vastzaten. Van de twee winderigste hekken kwamen noodkreten: de kou en de wind waren niet te harden. Plastic bracht de oplossing voor dit probleem. Kwam nu de burgemeester al? Geruchten (m.n. uit het NRC) beweren, dat hij al om 7.00 gesignaleerd was, maar om half tien was iedereen wakker genoeg om hem in levende lijve te zien bij de hoofdepoort: "Ha, die burgemeester!" De burgemeester ging niet in op onze eis over het stilleggen van de cen-

trale en onze toezegging dat alle arbeiders zonder meer naar buiten konden. Hij stelde alleen de veiligheid van de omgeving van de kerncentrale ter discussie (kun je nagaan hoe veilig zo'n ding is).

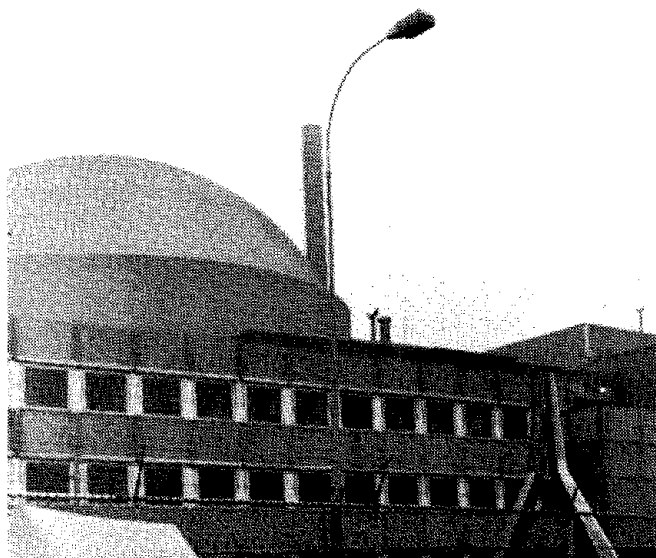
Terwijl wij koffie en thee zetten, zette de politie versperringen neer aan beide kanten van de weg. Een veilig gevoel gaf dat; de langsscheurende dagjesmensen moesten nu te voet verder gaan, en wij konden in alle rust voetballen en overlovertje spelen. Met name de kettingmensen speelden erg enthousiast mee (maar dan in de orde van grootte van dammen en schaken). Aan de hekken werd luidkeels meegezongen met de rondtrekkende zanggroep, die de liederen voor deze gedenkwaardige dag geschreven hadden ("Eet geen mosselen uit de buurt van Borssele") Op de meest lullige melodieën werden de pakkendste schlagers meegezongen. De stemming zat er goed in, die sloeg ook over op "toevallig passerende mensen. Hartelijk dank voor het vele voedsel, mensen (ook voor 's avonds).

Het crisiscentrum, dat speciaal voor deze dag ingericht was te Heinekenszand liet 's middags zien wat de M.E. op haar bevel kon doen: vliegen, varen en klimmen.

Dit had tot gevolg dat om drie uur twee ploegen arbeiders de centrale binnen konden gaan. Na deze ploegenwisseling waren we wel even ontmoedigd, maar we begrepen dat ze deze grootschalige akties niet permanent vol konden houden, dus we besloten door te gaan.

De avond viel, bijgelicht door enorme natriumlampen werd hout gesprokkeld langs de Westerschelde. Rond kampvuren werd voedsel (pannekoeken, patat, frikandellen, kroketten, nassi en soep) naar binnen gewerkt. Er werden stro-balen langs de politie-blokkade gesmokkeld,

want de politie verbood dit, zogenaamd omdat dit brandgevaarlijk zou zijn. Maar goed, tenslotte lagen de balen er toch en de 150 mensen erop. De "lange" nacht ging in, tenminste dat dachten we...

) Impressies in de nacht (

We zaten net rustig bij iemand thuis toen er vanuit Middelburg gebeld werd, dat er gezien was, dat de ME zich aan het verzamelen was in Vlissingen. Wij het busje in en teruggescheurd. Op het nippertje konden we de weg naar de centrale inslaan voor de kolonne van de ME. Bij de blokkade smakten we de deur open en zetten het op een lopen richting hek 1 de weg op.

Een busje kwam ons tegemoet rijden, het zat vol met mensen, we hielden ze dan ook staande en aangezien we nogal buiten adem waren van het hollen konden we alleen wat paniekerig uitslaan: "De ME komt eraan". Nou, toen kregen we nogal een lauwe reactie, zo van: "Ja, wij gaan even deze mensen naar de blokkade brengen, die willen gaan slapen", met andere woorden: hou je nou maar rustig, we geloven er geen biet van en ze reden dus lekker door.

Wij weer verder rennen, nogal geïrriteerd door het voorval. Even later kwam het busje weer terug en pikte ons op, ze hadden het nu ook bij de blokkade gehoord en geloofden ons nu wel. Wij dus de hekken langs en gillen maar "De ME komt", maar een aantal hekken

geloofde er eigenlijk niet zoveel van. In ieder geval hadden we wel geluk dat de ME helemaal rond de centrale reed en pas bij hek 7 begon. Zodoende zaten wij nog precies op tijd klaar bij ons hek, hek 7. Meteen, toen we bij dat hek alarm geslagen hadden, begonnen wij slaapzakken, tassen en dergelijke in ons busje te gooien, omdat de meesten wat traag reageerden. Hierdoor kwamen ze snel bij hun posities. Het busje reed weg, richting hek 6. Iemand probeerde het kampvuur wat te blussen. De ME formeerde zich: ze stelden zich op als een kordon vanaf het hek, over de weg, tot op de dijk. Helmen, schilden en knuppels. Erachter allerlei auto's. Ze stonden op zo'n 50 meter links schuin voor ons. Het was ongeveer half één, midden in de nacht.

We gingen gearmd zitten en probeerden te zingen. Door de zenuwen klonk dat heel raar, schor. De op-rit, de weg en de dijk waren verlaten. Het kampvuur brandde nog. Eén jongen van onze groep stond met een fototoestel apart, recht voor ons. Er was géén pers. Het oranje-gelige licht wat door de vele lampen rond de centrale werd verspreid bereikte net de dijk,

erachter was volledige duisternis. Met een megafoon werd er door een onzichtbare figuur van achter de ME een paar keer iets tegen ons geroepen. Verwarring. "Stop eens met zingen, wat zeggen ze?" Sommigen meenden iets te horen als: "Wij zullen geweld vermijden, vermijdt geweld." Anderen verstonden het wel: "Demonstranten verwijdt u, anders zal geweld worden gebruikt. Er was geen enkele communicatie meer mogelijk. Wij riepen in koor terug: "Wat zegt u?! en luisterden. Er kwam geen reactie.

Het M. E. kordon liep langzaam naar voren. Wij riepen, geen geweld, geen geweld, geen geweld, steeds maar weer. Toen de eerste ME-ers bij het hek kwamen begonnen ze aan de eerste personen te trekken. Toen deze niet meewerkten, begonnen de ME-ers met de wapenstok te "prikken", vervolgens te slaan, te schoppen en aan de haren te trekken. Achter het ME-kordon blaften honden en klonken bevelen. Mensen schreeuwden van pijn en van ontzetting. Sommigen werden aan hun haren een eind weggesleept. Sommigen mensen bleven ineengedoken op de grond liggen en beschermden hun hoofd. Maar we werden telkens weer verder getrapt en geslagen. We beschermden elkaar bijvoorbeeld door ons op te werpen tussen ME-ers en iemand die door hen geslagen werd. Ook probeerden we met de ME-ers te praten, in de trant van: "hou toch op, denk na, wees voorzichtig". Sommige ME-ers zag je daarvoor aarzelen. Anderen bleven er met een verbeterd gezicht op los slaan. Maar achter hen stonden politiefunktionarissen, die hen steeds weer ophitsten. Ook gaf de megafoon af en toe nieuwe bevelen.

Mensen werden met de knuppels hard op het hoofd geslagen. Een jongen werd aan zijn haren weggeslingerd en schreeuwde het uit van pijn. Ook de jongen met het fototoestel werd geslagen. Geleidelijk waren de mensen, die niet met een ketting vastzaten opgestaan en een eindje van de ME afgelopen in de richting van hek 6. Weer roepend: "Geen geweld", in de richting van de ME die nog een aantal mensen "onderhanden" nam. We begrepen niet, wat ze met ons wilden: ze lieten ons daar eerst staan en wachtten ter hoogte van het hek. Eerst bluste de brandweer met veel misbaar

het vuur. Vervolgens probeerden ze met een supertang de kettingen (er zaten 4 mensen aan ons hek vast) door te knippen. Dat lukte niet. Ook de huls om het slot wilde niet kapot. Ze leken stomverbaasd. Toen maar gaas en spijlen van het hek doorgeknipt. Ondertussen werden de mensen aan het hek meteen door de politie gefotografeerd. Toen ze los waren, werden ze gefouilleerd, geboeid en in een overvalwagen (alleen of met twee) met een viertal politiemannen afgevoerd. Langzaam werd het ons duidelijk: de hekmensen werden meteen gearresteerd en de anderen werden met z'n allen voor de ME uitgedreven, maar waar naar toe? We vertelden de mensen die aan hek 6 zaten, wat er gebeurd was. Ze wilden het niet geloven, dachten waarschijnlijk dat wij door de spanning wel door zouden draven. Ze zeiden: "Kom er weer bij zitten". Enkelen van ons deden dat. De meesten wilden de verschrikkingen niet nog een keer doormaken. We bleven wel dichtbij staan, en toen het ME-kordon aan hek 6 begon bleven wij van dichtbij steeds roepen: "geen geweld" hoewel dat veel moeite kostte, omdat je mond kurkdroog was en er soms geen geluid uit je keel kwam. Ondertussen kwamen er twee personen aan die voor de NOS wilden filmen. Ze konden echter alleen fotograferen, omdat ze hun lamp niet

mochten gebruiken van de politie. Het zien van het flitslicht was een opluchting: nu werd er iets aan de buitenwereld duidelijk, en de politie zou hierdoor wel wat voorzichtiger worden.....

"Wat gebeurd er als we van het terrein afgejaagd zijn?" vroegen een aantal van ons zich af. Wij besloten na de ontruiming van de twee hekken bij 6 de andere groepen aan de hekken langs te gaan om te vertellen wat we beleefd hadden en vervolgens de weg tot aan de barrikade af telopen. We vroegen ons af of er bij de barrikade misschien overvalwagens zouden staan om ons mee te nemen; in dat geval zouden we de anderen moeten waarschuwen.

(We vonden het wel moeilijk om de groep te verlaten, maar het leek ons wel zinnig.) Bij de barrikade stonden alleen een vrij grote groep mensen en slechts enkele politieagenten. We konden ongehinderd naar buiten en vertelden wat er gebeurde. Het was ongeveer kwart voor twee. Vervolgens gingen we met iemand mee naar Middelburg voor het geval er nog pers in het aktiehuis zou zijn. (Iemand anders belde alvast wat door naar de pers.) De pers bleek echter al weg. Het ANP werd gebeld, maar nam het geweld enz. niet in de eerstkomende nieuwsuitzending op.....

LIJDZAAM VERZET ...

AANKLACHT TEGEN GEWELD

Veertig BAN- en EKZ-leden hebben middels hun advocaten een aanklacht ingediend bij de officier van justitie in Middelburg.

Uit ervaringen met bij voorbeeld klachtenburo's blijkt dat een aanklacht weinig direkte resultaten afwerpt.

Een MEer/ster, een kommandant(e) of wie dan ook, die ingezet wordt tijdens politie-akties, zal je moeilijk in de beklaagdenbank krijgen.

Misschien een waarschuwend vinger-tje achter gesloten deuren tegenover een MEer, die wat meer geslagen heeft dan de rest.

In een wat gunstiger geval wordt de wijze van optreden en de organisatie daarachter ter diskussie gesteld maar wat er precies bekookstoofd wordt op een krisiscentrum, gemeentehuis of ministerie, dat zullen wij toch niet te weten komen of kunnen beïnvloeden met onze aanklacht.

Dus: WAAROM EEN AANKLACHT...
NOU GEWOON DAAROM.

■ We kunnen niet lijdzaam toekijken hoe Nederland afglijdt naar een atoomstaat waarin:

- aktievoerders/sters tegen kernenergie als misdadigers/sters behandeld worden.
- een uitbouw plaatsvindt van een repressie-apparaat, welke niets meer met democratie te maken heeft.

Een voorbeeld van hoe het nu al gaat:

de minister van justitie zegt dat er geen geweld gebruikt is; de meerderheid van de Tweede Kamer volgt hem hierin; konklusie volgens de parlementaire democratische regels: er is dus geen geweld gebruikt in Borssele! Rammen maar.

■ Met het oog op de toekomst: Er zullen meer akties tegen kernenergie volgen, omdat wij geen vertrouwen hebben in de manier waarop en de vorm waarin politieke beslissingen genomen worden. Het justitiële apparaat evenals de overheden, die met volgende BAN-akties in aanraking komen, zullen goed moeten beseffen met wie ze te doen hebben.

Dat wij, die op een geweldloze manier optreden, niet zullen dulden dat er geweld gebruikt wordt.

■ Het geweld in Borssele staat niet alleen. Na het goedpraten van het barbaarse optreden van de politie (ook in Amsterdam) door min. Wiegel en min. de Ruiter denken ze dat ze nu alles mogen.

|aanklacht|

■ Onze aanklacht zal een sterk verdedigingsmiddel zijn tijdens de komende (?) processen tegen de aktievoerders/sters. Hoogstwaarschijnlijk worden we niet gedagvaardigd, m.n. omdat we direkt aankondigden met een aanklacht bezig te zijn.

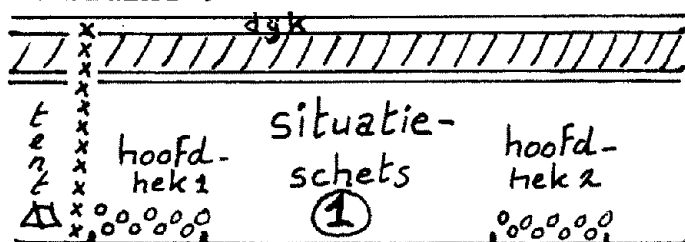
||AANKLACHT||

■ Het is een direkte aanklacht tegen het gebruikte politie-geweld.

■ Het aantekenen van protest tegen een voortschrijdende "vermilitarisering van het politie-apparaat" d.w.z. het gebruik van overdreven veel materieel en mensen, het toepassen van geweld en de hele organisatie daarachter, welke gebruikt wordt om zogenaamd de orde te herstellen, maar in feit feite bedoeld is om de belangen van het grootkapitaal te verdedigen (spekulanten, kernenergie-kapitaal). De politie wordt hiermee tot een politiek machtsmiddel, evenals het leger.

persoonlijk verslag.

Nadat het eerste hek door de M.E. op gewelddadige wijze schoongeveegd was, kwam de linie van M.E.-agenten in opdracht van de kommando-wagen in de richting van de hoofdpoot. In de situatie, zoals aangegeven in situatieschets 1 stopte de linie, waarna vanuit de kommandowagen ons tweemaal gesommeerd werd om weg te gaan. De letterlijke tekst van de sommatie luidde: "Wilt u zich van de hekken verwijderen, of geweld zal worden gebruikt".

Nadat er van onze zijde benadrukt werd dat het totaal niet nodig was om geweld te gebruiken, kreeg de linie het bevel om, nadat een leegstaande tent eerst gecheckt was, het eerste hoofdhek te ontruimen.

Bij het tweede hoofdhek werden we ook slechts tweemaal gesommeerd. Aan dit hek zat ik vast, middels een ketting om mijn middel. Hoewel ik niet van plan was om door het politie-geweld gedwongen op te stappen, dan had het na de tweede sommatie nog niet gekund, omdat ik in ieder geval niet de tijd kreeg om mezelf los te maken en weg te gaan. Er zou dan eerst een sleutel van mijn slot gehaald moeten worden, en dat zou wel tijd gekost hebben. Dus als ik weggewild had, dan kreeg ik daarvoor van de ME niet de gelegenheid.

Op bevel van de kommandowagen begonnen agenten als gekken aan mij en mijn rechterbuurman te trekken.

Een bijzijnde persoon in burger zei nog tegen de agenten: "Twee per hek arresteren en de rest weghalen".

Ons enig "verzet" bestond uit: - dat wij na de sommaties niet weggingen

- dat wij konstant riepen: "GEEN GEWELD, GEEN GEWELD" en
- "HOP, HOP, HOP, BORSSELE STOP"

In eerste instantie greep een agent mij bij het been, om mij weg te slepen, maar toen iemand anders zei, dat ik vastzat aan het hek, liet hij mij los en begon samen met een andere agent aan mij mijn rechterbuurman te sjoeren. Aangezien ik samen met mijn buurman als BAN-lid actie voerde voor sluiting van de kerncentrale, waren we niet van plan om ons zomaar weg te laten halen en hielden ons daarom stevig aan elkaar vast.

Hoewel het natuurlijk wel wat meer tijd zou vergen, zou het het meest logische geweest zijn als de agenten ons gewoon losgepeuterd hadden.

(zie optreden van ME bij de actie van BAN in Almelo bij de UC).

Het tegendeel gebeurde: agent 2 begon op mijn linkerbovenarm te beuken met zijn wapenstok of prikte met zijn wapenstok in de richting van mijn kruis. Om mij daartegen te beschermen heeft mijn linkerbuurman, die ook aan de ketting zat, een flap van mijn jas voor mijn kruis geslagen en heb ik afwerende gebaren gemaakt (wanneer ze prikten probeerde ik de wapenstokken weg te houden, wat me slechts gedeeltelijk lukte, omdat ik vast zat). Dit prikken gebeurde door agent 1 en 2 (zie situatieschets 2).

Ondertussen waren agent 3 en 4 aan het sjoeren en het heuten op mijn rechterbuurman, die niet vastzat. Om hem enigszins te beschermen ging ik half over hem heen liggen in zoverre dat mij mogelijk gemaakt werd door mijn ketting. Nu zagen de agenten 1 en 2 hun kans schoon om dichterbij mij te komen en begonnen met hun wapenstok op mijn hoofd te slaan. Minstens 3 klappen heb ik op mijn hoofd gevoeld, maar het kunnen er ook meer geweest zijn.

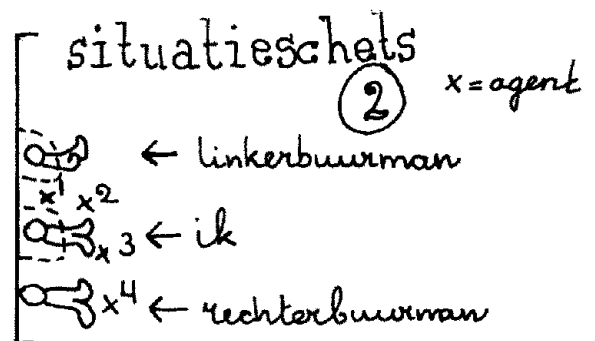
Toen ik met mijn linkerhand probeerde mijn hoofd te beschermen kon ik mijn buurman niet meer houden, zodat er voor de agenten ook geen reden meer scheen te zijn om nog verder te slaan. Als ik aan mijn hoofd voel of alles nog goed zit, blijkt er bloed aan mijn hand te zitten. Ik blijf wat verdoofd aan het hek zitten en vraag me af wat deze MEers bezielt om zo op ons in te hakken. Duidelijk is wel, dat de kommandat in de luidsprekerswagen direkt en indirekt de agenten aanzet tot geweld. Direkt, door het woordgebruik tijdens de sommatie. Indirekt, door niet te zeggen: "Jongens 'n beetje rustig aan" of zoiets, maar het schoonvegen zoals het ging goed te keuren en door dezelfde en nieuwe bevelen te geven (dit blijkt later duidelijk uit allerlei opnamen). Daarnaast leken de agenten zelf op een stelletje leeuwen die uitgehongerd op hun prooi losgelaten werden. Van beheersing om geen geweld te gebruiken was dan ook geen sprake. Nadat ik van het hek losgeknipt ben werden mij handboeien omge-

daan.

Ik vraag de eerste maal om een dokter om mijn bloedende hoofd-wond te laten verzorgen. Als antwoord daarop werd ik echter ruw vastgepakt en werd door minstens vier mannen, die mij o.a. bij de haren vasthielden, in zo'n positie gedwongen dat een politie-fotograaf de gelegenheid kreeg om een foto van mij te maken. Dit gebeurde dus onder dwang op het terrein zelf voordat mij zelfs verteld was dat ik gearresteerd was.

Hierop volgde een fouillering, waarna ik afgevoerd werd met een busje naar het huis van bewaring.

In het busje vroeg ik de tweede keer om een dokter

Groetjes uit Borssele

BREK A TOOMKETEN NEDERLAND

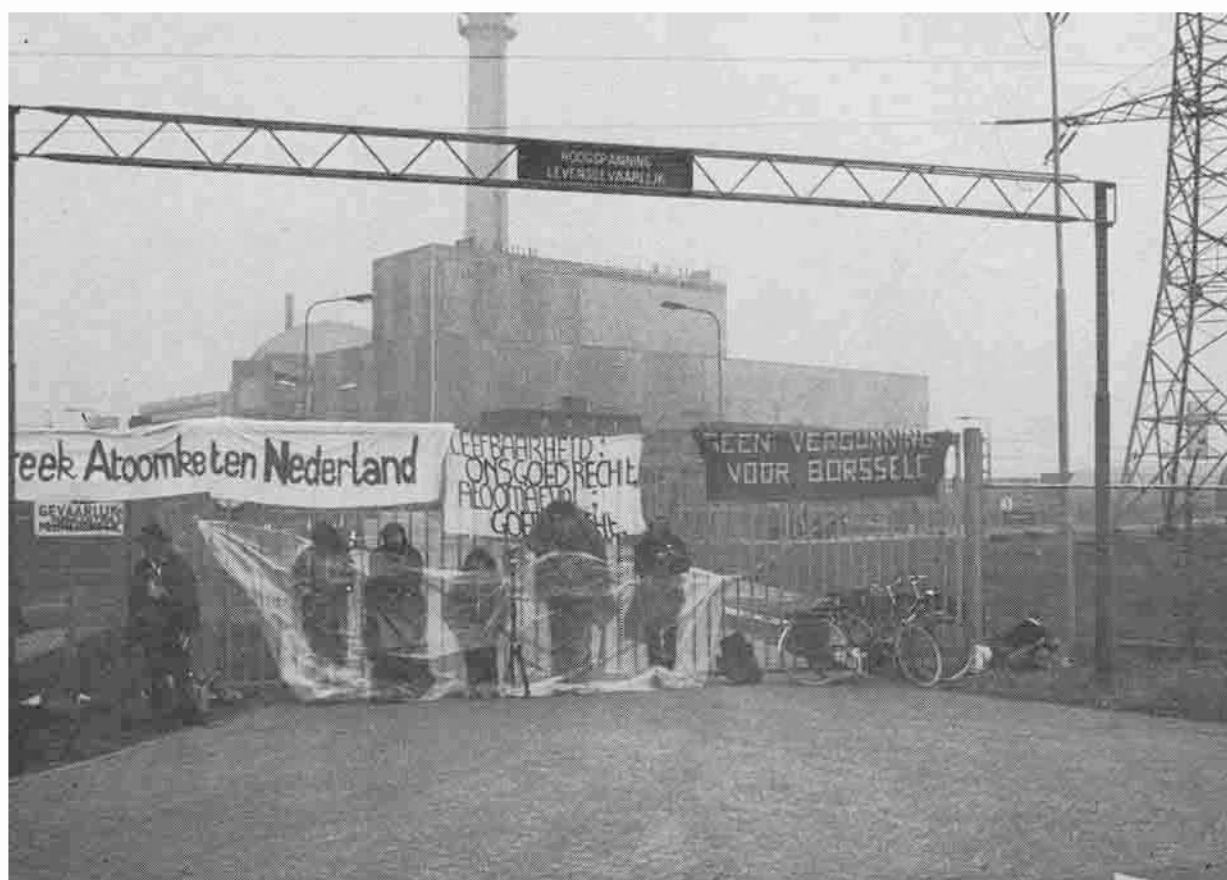

w
ij
w
il
l
e
n
g
e
w
o
o
n
l
e
v
e
n,

weet je.

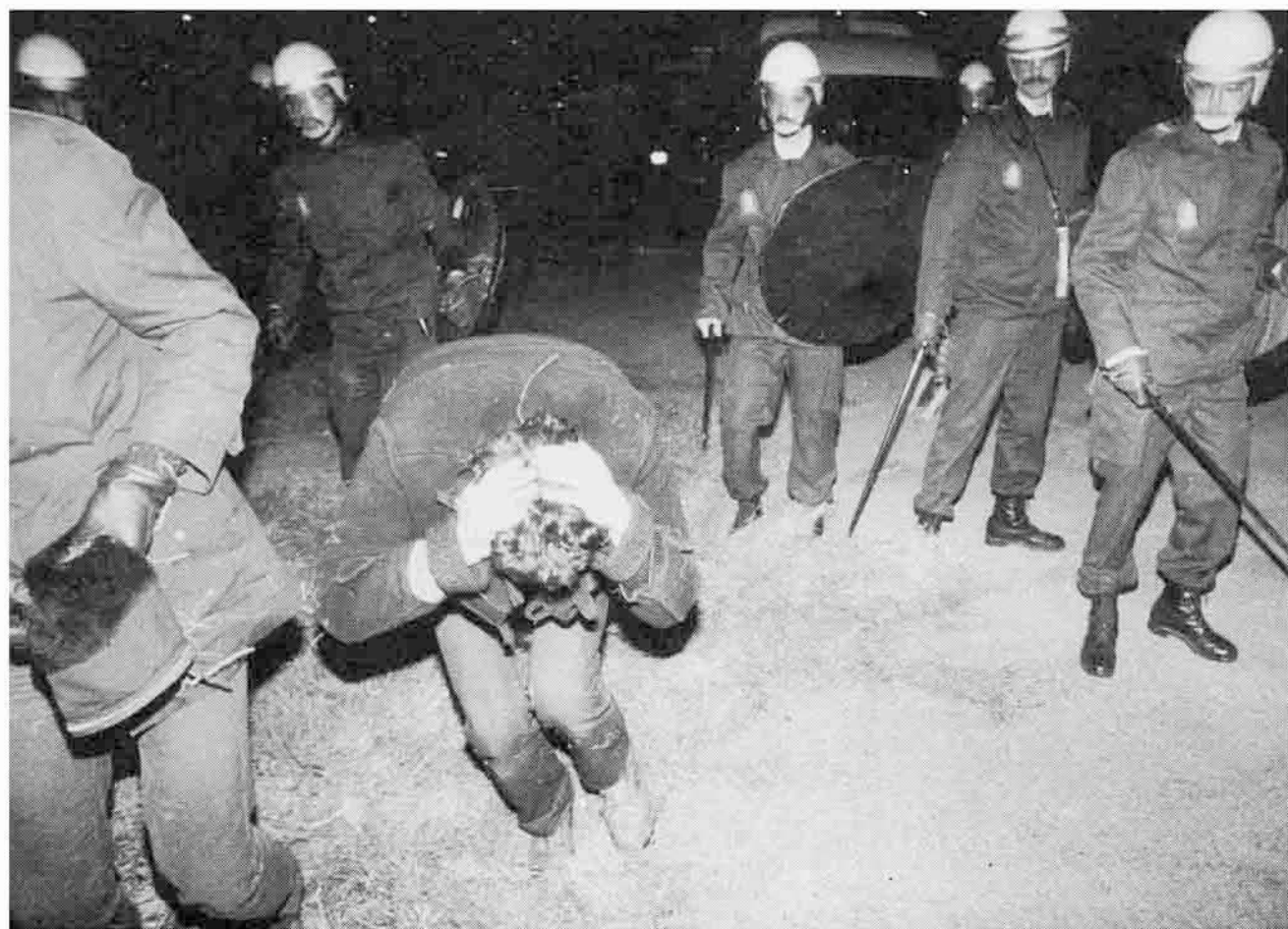

deze brochure/poster is te
bestellen bij uitgeverij
"Lont", postbus 1823 te
Amsterdam

Van wie komt het geweld ?

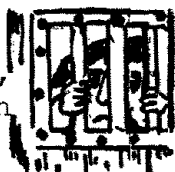

EEN DAG IN EEN STRAFINSTELLING

Bij aankomst in het huis van bewa- ring in Middelburg weigerde ik naar binnen te lopen, zodat ik zonder veel moeilijkheden door twee agenten naar mijn cel ge- bracht.

Eerst twijfelde ik nog: het was gewoon een klein kamertje met matglas ramen, (bed, zonder matras en deken), kast en twee stoelen met een tafel.

Ik begon te praten met een van de agenten over kern-energie en ik vroeg hem hoe hij be- velen kon opvolgen om een kerncentrale te "ontzetten", als hij niet eens de gevaren van kernenergie besepte.

Van dezelfde agent, die zich toen wel een beetje schaamde, moest ik al mijn kleren uit- trekken, hoewel ik aanbod een schriftelijke verklaring te on- dertekenen waarin ik zou belo- ven mezelf "niets aan te doen" in de cel. Dat kon niet (voor- schriften zijn voorschriften) en nadat ik mijn voetzolen had laten zien mocht ik alles weer aan (behalve mijn riem en schoe- nen, waaraan ik me natuurlijk zou ophangen).

Meteen daarna liep ik gedwee mee naar een verhoorkamertje, waar ze de rest van mijn in beslag genomen spullen opschreven (een gedeelte was al in de wagen, op- geschreven en opgeborgen). Ook deze keer kreeg ik geen bewijs van inbeslagname.

In het kamertje werd ik door twee niet-uniformen ondervraagd, die erg gemeen superieur deden. We begonnen met wat bakkeleien of ze me wel mochten ondervragen, wat volgens hen wel mocht en volgens mij niet. Ik gaf alleen mijn naam voluit en vroeg mijn stencil terug, waar mijn rechten opston- den. Dat wilden ze niet terug- geven (misschien zou ik het op- eten en er in stikken), dus toen vroeg ik wat mijn rechten waren.

De één zei toen: "Je hoeft niets te zeggen", en ik zei: "Maar dat is toch niet alles?", waarop hij begon met: "Van 12 tot 9 is er slaaptijd en wordt er niet ver- hoord....". Ik viel hem toen in de rede en vroeg, waarom ik dan nu ondervraagd werd. Toen werden ze allebei kwaad en de ander duwde mij terug naar mijn cel.

Daar waren nog steeds geen dekens of matras. Ik drukte na een tijdje op een belletje en toen kwamen er twee uniformen, waaraan ik een matras vroeg. De één zei dat als ik wilde gaan slapen, ik dat maar moest gaan doen.

Ik werd kwaad en vroeg zijn naam om later een klacht over hem in te dienen, maar de vuilak zei, dat hij "Haas" heette. Daarna heb ik beurtelings geschreeuwd "Wij willen matrassen" en geprobeerd te slapen, wat onmogelijk was, hoewel ik doodop was.

Ze lieten het licht branden, de verwarming stond heel laag en het bed was een stalen plaat op poten. Ik heb zelfs nog gepro- beerd onder de tafel tegen de ver- warming aan te slapen. Je bent machteloos, ze behandelen je als oud vuil en je voelt dat ze je proberen te breken, en dat alleen maar omdat je iets hebt gedaan, waarvan jezelf vindt, dat je er het volste recht toehebt.

Ik begreep toen waarom mensen terrorist worden.

De ochtend begon niet slecht. Ik kreeg eten van een normaal iemand en mocht me een beetje opfrissen. Maar in zo'n cel is niets te doen. Ik kon alleen een glimpje van de gevangenis-tuin zien, als ik het schuifraampje op een bepaalde stand zette.

Uit verveling en uit behoefte aan kontakt begonnen een aantal mensen te schreeuwen en op de verwarming te bonken. Er werden toen "Pano-rama's" uit 1967 uitgedeeld, maar daar werd ik ook misselijk van. Er sprak dezelfde zieke mentaliteit uit, die nu heerst, alleen de mode is veranderd.

It is maar net hoe je tegen het kernenergieprobleem aankijkt....

Na uren wachten, waarin ik 'n keer bijna in paniek raakte, werd ik weer verhoord en toen gaf ik bijna de rest van mijn personalia. Ze begonnen heel geraffineerd met: "Iedereen staat al buiten, ze hebben je verraden, zelfs jullie leiders (ze zijn toch niet zó goed ingelicht) zijn al weer vrij. Het heeft geen zin meer, als je nu niet alles zegt draai je voor twee dagen de bak in".

Ik vroeg toen hoeveel mensen er niets gezegd hadden. Dat waren er twee (er waren er in het echt 10) en ze voegden er aan toe: "Wees nu verstandig en zeg alles".

Op dat moment begreep ik dat ik "verstandig" moest zijn en mijn vrienden in de steek moest laten en daarom zei ik: "Nee".

Daarna, in mijn cel, hoorde ik nog meer mensen weggaan en ik begon te twijfelen. Even later dacht ik, dat iedereen, die zijn personalia gaf wel een reden zou hebben, trouwens, ikzelf was ook

bijna "doorgeslagen".

Op een gegeven moment werden we er mee-an en begonnen we weer op de verwarming te bonken en te schreeuwen (heerlijk). Want waar slaat het nou op, mensen in hokjes van twee bij drie te zetten omdat sommige andere mensen met uniformen en toga's vinden dat ze stout zijn geweest. Ik was nu erg blij met die verwarming want als je je onzeker voelde tikte je een leus en bijna meteen daarop hoorde je herhalingen, sommigen dichtbij en anderen veraf, van mensen die je misschien nog nooit gezien had. Na weer uren kwamen er twee in mijn cel weer

met bedreigingen weer zei ik "Nee", maar nu was hun houding wel verzoenlijker en ik vroeg om overleg met de anderen. Dit werd even later toegestaan en ook kreeg ik wat brood, waar ik al een paar keer om had gevraagd.

Iedereen, die nog zat, werd naar een kamer gebracht waar we niet eens mochten overleggen.

Iedereen besloot niets te zeggen en in voorarrest te gaan, behalve ik en nog iemand.

Achteraf had ik daar ontzettend spijt van, maar op dat moment begreep ik niet, waarom de anderen bleven.

We hebben nog wat gepraat met één van de agenten en vroegen of hij onze personalia wel moest opnemen en doorgeven aan justitie.

Hij zei dat hij dat niet verplicht was, maar dat het zijn werk was.

Daarna gaf ik mijn personalia en namen ze mijn handafdrukken, waartegen ik zwak protesteerde ("Is dat wel nodig?", antwoord "Ja").

Toen kreeg ik al mijn spullen terug, behalve mijn portomonnee met fl. 60,- erin ("Verdiene ze echt zo weinig?"), die ze na enig zoeken vonden.

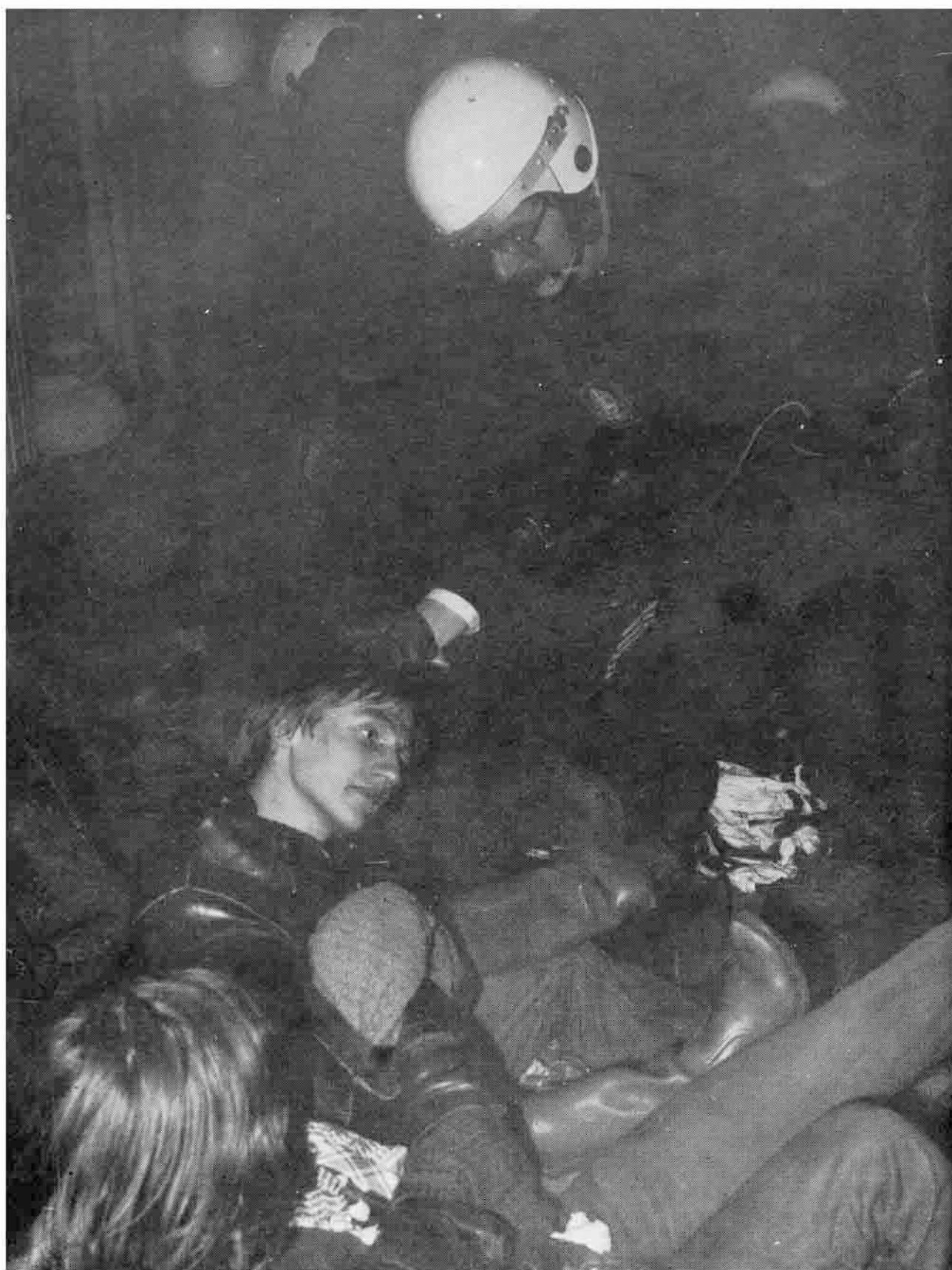
Ze zeiden me dat ik om 3 uur vrijgelaten was. In het echt was het toen al later dan 4 uur, maar wist ik veel, ik was alle tijdsbesef kwijt: ze hadden me dus in verzekerde bewaring moeten stellen en me kontakt met mijn advocaat moeten toestaan.

De heren agenten worden bedankt voor hun plichtsbetrachting, zodat ik nu in de registers sta.

Toen ik buiten kwam stonden een heleboel mensen ons op te wachten en ik was stomverbaasd, in mijn isoleercel had ik niets gehoord, hoewel ze wel hadden staan te roepen. Blij maar toch ook wel verslagen dropen we af.

Maar we komen terug, met meer.

Wiegel: "Beheerste inzet"

aanklacht tegen het politieoptreden

INLEIDING VAN DE ADVOKAAT BIJ DE KLACHTEN

Aan de hoofdofficier van Justitie te Middelburg

utrecht, 27 maart, 1980.1

Hierbij dienen wij namens onze cliënten een aantal klachten in tegen het optreden van M.E. in de nacht van 16 op 17 maart 1980 in Borssele. Zoals u wellicht bekend is, heeft dit optreden van de M.E. meer dan normale aandacht in de pers gevonden. Melding werd gemaakt van buitensporig geweldgebruik. Konkrete voorbeelden daarvan werden genoemd. In een dergelijke situatie zal een verstandig bestuurder zich voorzichtig opstellen en zich waken voor al te krasse uitspraken.

In dit kader verbaast het ons vooreerst, dat de betrokken autoriteiten bij deze M.E.-ekspeditie zonder voorbehoud de M.E. prijzen over haar optreden. De burgemeester was niets gebleken van ernstige incidenten. P.Z.E.M. voorzitter Don (PvdA) is vol lof over het optreden van de politie: "Zij verdienen de steun van de P.Z.E.M."

(P.Z.C. 18-03-1980) De hoofdofficier van Justitie, u dus, zegt in de P.Z.C. van 20 maart 1980 geen reden te zien tot het instellen van een onderzoek. Vage klachten zijn voor u spookverhalen. Tegen de dan reeds in de pers vermelde geweldsuitwassen in, verklaart u, dat de M.E. de opdracht had meegekregen om een geweldloze demonstratie geweldloos te beëindigen. En u twijfelde er niet aan of de M.E. had zich naar behoren van zijn taak gekweten.

Zouden voormelde autoriteiten op het strijdveld aanwezig geweest zijn dan zouden hun uitspraken nog uitgeleed kunnen worden als interpretatiegeschillen omtrent feitelikheden.

Gebleken is evenwel, dat deze autoriteiten op het tijdstip dat de klappen vielen zich bevonden in het crisiscentrum buiten gezichtsveld van de gebeurtenissen.

Als zo nadrukkelijk, zo ongegrond de M.E. in bescherming wordt genomen, is controle te meer geboden. Gelukkig zijn wij in onze democratie niet alleen afhankelijk van

interne controle, maar heeft de pers, ondanks dat door de M.E. getracht werd haar werk onmogelijk te maken, een tip van de sluier kunnen oplichten en hebben kamerleden inmiddels vragen over dit optreden aan de ministers ter zake gesteld.

Een derde kontrolemogelijkheid is de indiening van de onderhavige klachten. Wij weten uit ervaring, dat klachten tegen de politie dikwijls in drijfzand strandden. Wij weten dat Zeeland rijk aan zand en strand is. Wij zijn anderzijds van mening, dat de politie in Borssele zover haar boekje te buiten is gegaan, dat ingrijpen van het openbaar ministerie noodzakelijk is, wil de geloofwaardigheid van partijen boven water blijven. Nu zal niet alleen de Zeeuwse leeuw moeten worstelen om boven water te blijven. Borssele is geen incident, maar een krachtmeting van de democratie met haar eigen rechtsopvattingen. Hier liot de maatstaf waarmee gemeenten wordt of deze democratie nog in staat is haar eigen instituten te beheers-en of moet ervaren, dat het middel het doel overwoekert met alle funeste gevolgen van dien.

ONTERECHT GEWELDSGEBRUIK

Welke rechtvaardigingsgronden worden door politie en justitie veelal genoemd als klachten ingediend worden tegen geweldsmisbruik van de politie? Laten we enige gronden vermelden, zonder volledig te willen zijn:

a. INTIMIDATIE: een ieder was bekend dat de B(reek) A(toomketen) N(ederland) geweldloos actie voeren. Dit hadden zij in de praktijk korte tijd daarvoor zeer uitdrukkelijk gedemonstreerd: in oktober en december 1979 te Almelo, waar zij identieke acties gevoerd hebben. Overigens is dit aspekt van de actie op de bewuste dag enige malen via de media onderstreept.

b. GEBRUIK VAN GEWELD: zie onder a.. "Ik vond de aktie geweldloos en dat was mij sympathiek, volgens de burgemeester in de P.Z.C. van 18 maart 1980.

c. HOOGSPANNING: de M.E. kon haar werkzaamheden zeer ontspannen verrichten. Zoals de Hoofdofficier in de P.Z.C. van 20 maart liet afdrucken: "Deze aktie was in hun ogen in feite een peuleschilletje. Zij zijn erger gewend en waren erg relaxed. Ik kan dan ook niet inzien waarom er voor hen enige reden zou zijn om er op los te timmeren". De situatie die de M.E. aantrof was uit het boekje. De geweldsinstructie schrijft voor in dergelijke situatie beleefd en beheerst de betrokkenen weg te dragen. Nu deze mogelijkheid aanwezig was kon niet gesproken worden van een situatie waarin dit middel zou falen en geweld gebruikt moest worden. De chef M.E. van Amsterdam de heer M. Kok, drukte deze terughoudendheid van geweldgebruik

in een artikel in het Algemeen Politieblad 1975 pag. 379 als volgt uit: "Degenen die wij tegenover ons vinden bij de uitvoering van de politietask bepaalt wat wij moeten doen en hoe wij het moeten doen."

d. VERZET: het enige verzet dat de politie tegenkwam bij de uitvoering van haar taak (het bereikbaar maken van de kerncentrale) waarvoor zij de hele nacht de tijd had, was de vastgeketende lichamen van de B.A.N.-mensen van elkaar en de hekken der centrale te verwijderen. Dit verzet kende de M.E. van andere akties. Onder deze omstandigheden kon niet gesproken worden van noodzakelijk krachtdadig optreden van de politie ter bescherming van eigen veiligheid.

e. RELSITUATIE: in deze kwestie was geen sprake van een relsituatie bestaande uit bijvoorbeeld een samenscholing, bezetting of opwerping van barrikaden, waaraan zo snel mogelijk een eind gemaakt zou moeten worden in samenwerking met kollega's

en waarbij geen onderscheid meer gemaakt zou kunnen worden tussen geweldlozen en anderen. Een subtiële en zorgvuldige afweging van elke handeling van de individuele ambtenaar lag ruimschoots binnen de mogelijkheden.

Wij begrijpen, dat het gebruik van geweld door de M.E. beoordeelt dient te worden in relatie tot de omstandigheden waaronder de M.E. moet optreden. Met de opsomming a. t/m e. hebben we willen aangeven dat geen enkele omstandigheid aanwezig was die gebruik van geweld rechtvaardigde.

POLITIE, CONFLICTEN & PERS

Wij menen met de projectgroep "Organsatiestructuren" (op 23 januari 1976 door de Minister van Binnenlandse Zaken ingesteld met als opdracht, een onderzoek in te stellen naar de noodzakelijke sterke formatie en organisatie van gemeentelijke korpsen) dat "Daarbij ziet de politie zich geplaatst in een samenleving waarin een proces van democratisering op gang is gekomen, dat er toe heeft geleid dat sociale problemen en conflicten veel meer dan voorheen worden uitgevochten in de publieke sferen, waarbij het streven naar maatschappelijke veranderingen ook meer begrip ontmoet.

Deze ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat de gezagsuitoefening door de politie veel kritischer wordt gevolgd dan in het verleden.

Daardoor ondergaat de plaats die de politie in de samenleving inneemt verandering, waarmee de anonieme politie, die zich ten opzichte van de bevolking afstandelijk opsteld, zich niet verdraagt. Een dergelijke stellingname ontbrak in Borssele.

Wij beschouwen het ongezien in bescherming nemen van de M.E.ers als een gevaarlijk precedent en zien het niet toelaten van de pers bij de M.E.-activiteiten als een gevaarlijke inperking van het recht van vrije nieuwsgaring en daarmee het recht op controle van machtsuitoefening.

Het gaat niet aan persmensen te weigeren "omdat ze in de weg lopen". Dit argument gaat alleen al niet op omdat deze professionals zeer goed weten hoe nieuws te garen

Wij willen, alvorens over te gaan op vermelding van een aantal klachten het volgende nog aanstippen. Uit de gesprekken, die wij met de B.A.N.-mensen gevoerd hebben en de vele verklaringen die wij doorgenomen hebben is ons duidelijk ge-

worden dat de B.A.N.-mensen weliswaar even geschokt zijn door de Zeeuwse strafekspeditie, maar dat geen van hen, zonder uitzondering, van plan is verdere akties tegen kerncentrales na te laten. Door deze geweldskonfrontatie zijn zij temeer gemotiveerd op eigen termen, d.w.z. geweldloos door te gaan verzet aan te tekenen tegen en aandacht bij de publieke opinie te vragen voor het vraagstuk van de kernenergie.

Wat zij willen betogen, en deze ervaring hebben wij ook bij andere vraagstukken opgedaan, is dat overheidsgeweld geen oplossing biedt voor sociale vraagstukken.

dit geweld is contra-produktief. Wij hebben vermeden in deze kwestie op dit moment in te gaan op het doel van de B.A.N.-mensen

met hun aktie. Nu gaat het om de politionele reaktie en haar toetsing

zonder tot last te zijn. Daarnaast staat de jurisprudentie bol van uitspraken, waarin vrije meningsuiting en haar spiegelbeeld nieuwsgaring nooit via de omweg van huishoudelijke noodzaak onmogelijk gemaakt mogen worden.

Wij spreken onze afkeur over deze weigering van de pers uit, omdat wij in het algemeen belanghebbende zijn bij de vrije nieuwsgaring en in dit geval het openbaar ministerie en de burgemeester van Borssele een dubbelzinnig beleid verwijten, daar zij aan de ene kant harde feiten eisen van misbruik van geweld en aan de andere kant de registratie van dat geweld onmogelijk gemaakt hebben.

Een greep uit de klachten

René X heeft de volgende klachten:

- hij is bij hek 4 verwijderd door middel van stokslagen en trekken aan de haren;

- toen hij werd weggedragen, heeft de M.E. een hond tegen hem opgehitst. De hond heeft hem toen gebeten, waardoor een bloedende wond is ontstaan; hierdoor heeft hij ernstige pijn geleden;

- een kommandant van de M.E. gaf bij de gebeurtenis de volgende instructie: "Haal maar eens flink uit, per ongeluk, weet je wel".

- er werden B.A.N.-leden aan de oorringen weggesleept, waardoor scheuringen aan de oren ontstonden.

Peter Y heeft het volgende relaas dat meerdere klachten inhoudt:

"Wij zaten ingehaakt, om ons los te krijgen werden mensen naast mij aan de haren en de kleren getrokken.

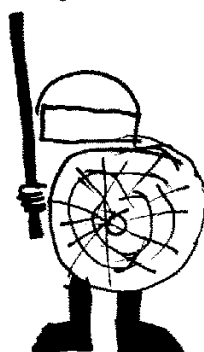
Bij mijzelf vond men het nodig om op mijn handen te slaan met de wapenstok. Na opmerkingen van ons dat het mensen zijn waarop ze sloegen werd soms even gearzeld, maar daarna mepte de M.E. met verbeterde gezichten door, ze pakten mijn handen en hielden ze in de positie om er op te kunnen meppen. Mijn hand is gezwollen. Toen ik uit de groep getrokken was, rolde ik mij op, met mijn handen in mijn nek, waarop ze

één of twee honden in mijn billen en bovenbenen lieten bijten". Hij heeft zich onder doktersbehandeling moeten stellen. De genoemde gebeurtenis vond plaats bij hek 4.

Laurens Z meldt het volgende:

"Tijdens het vooruitrennen vóór de M.E. werd ik ingehaald door meerdere M.E.-ers met honden. In het tumult werd ik omsingeld door meerdere M.E.-ers. Omdat ze de honden niet in bedwang hadden, werd ik verschillende malen aangegrepen. Doordat ik dik gekleed was, kon de hond in mijn arm niet goed doorbijten.

Tegelijkertijd lag er achter mij een meisje op de grond, welke ook door een hond gebeten werd. Bij het te hulp willen schieten, kwam er al een ander te hulp. Zelf werd ik daarbij in mijn been gebeten, waarna ik mij onder doktersbehandeling moest stellen."

MAAR JE KAN TOCH
GEEN KLACHTEN
TEGEN ROBOTS
INDIENEN.

KLACHTEN NA ARRESTATIE

Met betrekking tot het verloop na de arrestatie zijn onder andere de volgende klachten vernomen.

1. Bij de arrestatie zijn de betrokkenen gedwongen door de politie gefotografeerd, waarbij ze veelal aan de haren werden getrokken of anderszins zeer ruw werden bejegend. Ook later in het huis van Bewaring heeft men ze gedwongen zich te laten fotograferen.

2. Aan een aantal zijn in het Huis van Bewaring geen matrassen en geen dekens verstrekt.

3. De betrokkenen zijn in de tijd dat zij opgehouden werden voor verhoor, gedwongen te dulden dat er hand- en vingerafdrukken van hen gemaakt werden.

4. Men is reeds in de fase van het ophouden voor verhoor volledig gefouilleerd, tot aan de aars toe, als betrof het zware criminelen na een gewapende bankoverval.

5. Er zijn mensen meer dan zes uur voor verhoor vastgehouden (tijd van 24.00-9.00 buiten beschouwing gelaten) zonder in verzekering te zijn gesteld.

Driewegen, 18 maart '80

Aan de Officier van Justitie
te Middelburg.

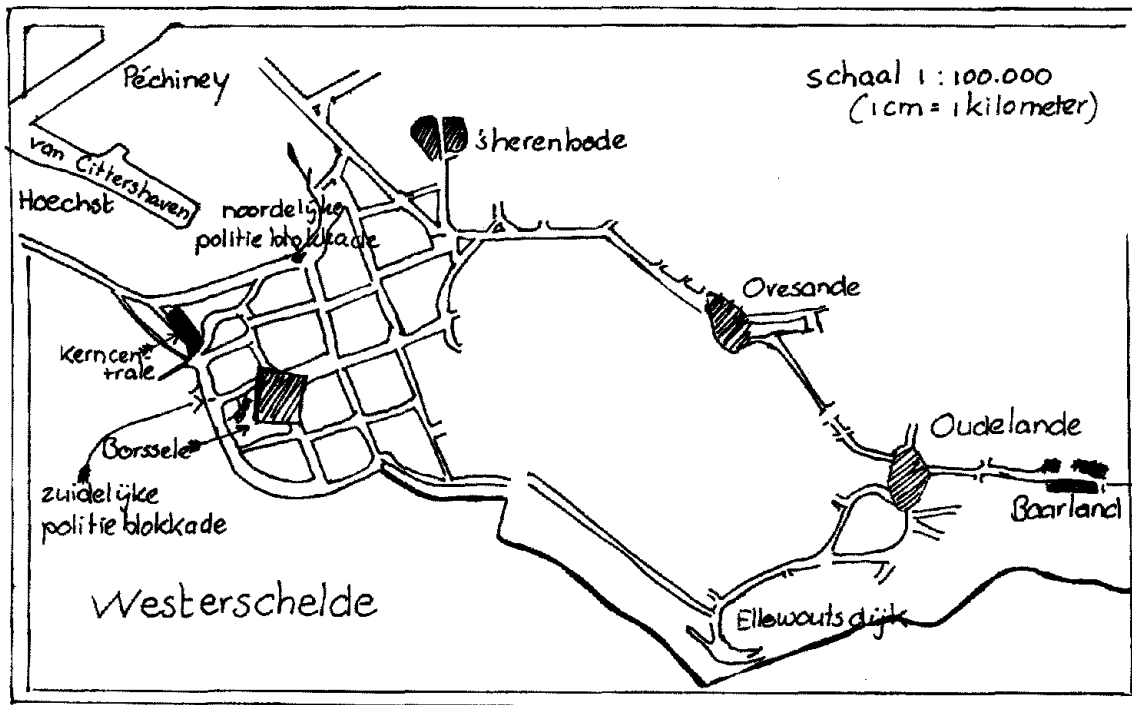
Ondergetekende wil u het volgende verklaren, wat betreft het toegepaste geweld door de Mobiele Eenheid in de nacht van zondag op maandag jl.

Ondergetekende is werknemer van de NV de PZEM en werkt op de Conventionele Centrale Borssele. Collega's van hem, die op de CCB waren, hebben gezien, dat er geweld is toegepast, zij werden er misse-lijk van. Letterlijk: er werd door 5 man op 1 mens ingeslagen. Bedoelde getuigen durven dit niet naar buiten te brengen omdat zij vrezen voor hun functie. Ondergetekende hoopt naar aanleiding van deze brief een onderhoud met u te mogen hebben.

Met de meeste Hoogachting,

BORSSSELBURG IS OVERAL

of een voorproefje van de politiestaat op 16 en 17 maart 1980

De kerncentrale baadde in het licht, zodat er echt zo'n 1984 stemming over ons kwam. We liepen de eerste twee hekken langs om het moreel te peilen. Dit was tot ongekende hoogte opgelopen, omdat verscheidene mensen wrakhout hadden verzameld en er overall kampvuren ontstoken waren. De koude wind werd door middel van landbouwplastic tegengehouden, en sommigen hadden zich in hun slaapzakken opgerold en lagen heerlijk vredig te pitten. Bij hek 5 werd gezongen, hek 4 was verdeeld in slapende mensen bij het hek en een ander gedeelte die rond een laaiend kampvuur aan het filosoferen, eten, drinken, zingen, grappen maken, lachen waren.

Het busje uit Friesland bracht kroketten en frikandellen die ze van een plaatselijke middenstander gekregen hadden. Toen hoorde ik dat er een trekker met aanhangwagen strobalen aan het aanvoeren was (een sympathiserende boer uit de omgeving), maar werd tegen gehouden door een busje van de rijks-politie bij de zuidelijke politieblokkade.

Daarom werd besloten om de zogenaamde "aktie Strobaal" uit te voeren; het aan de achterkant van de dijk langsvoeren van stroba-

len, buiten het gezicht om van de koperen Jesussen, en zodoende het slapen makkelijker te maken.

We besloten weer terug te lopen, want we waren toen 1,5 kilometer van hek 7 vandaan, en dat was best wel link. Gehaast liepen wij terug en ik was om 23.30 weer bij hek 7. Hier stond een enorme pan soep, die door mensen uit een zaak in ekologiese voeding daar naar ons toe was gebracht. Nadat ik ook een bakje had gekregen, liep ik naar hek 6, om nog even met wat mensen te praten.

Terwijl ik naar mijn eigen hek liep (nr. 5) kwam het friese busje op topsnelheid aanstuiven, al luid toeterend, het signaal voor groot alarm, Het was 23.55.

De aktievoeders bij hek 7 werden volledig overrompeld. Sommigen lagen nog te slapen, wurmden zich uit hun slaapzakken en gooiden hun tassen op een grote hoop, waarna ze inhaakten. De twee chauffeurs van 7 werkten als gekken om alles in hun busje te stouwen. De mobiele Eenheid kwam om 0.00 precies de weg uit Borssele aan gereden, en draaide de weg naar de centrale op.

BORSSSELBURG IS OVERAL

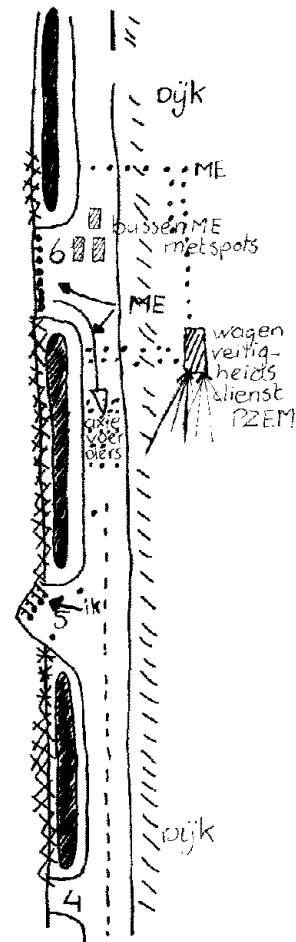
of een voorproefje van de politiestaat op 16 en 17 maart 1980

Ik begon te tellen: 1, 2, 3¹/m 8 bussen plus twee brandweerwagens. Het busje van 7 reed weg, net op tijd, want de ME's hadden zich ondertussen opgesteld.

Deze situatie ontstond:

Het haagse busje kon niet door de afzetting heen zodat er paniek ontstond over wat er met de tassen enz. moest gebeuren. Gelukkig, het Friese busje bij hek 4 had nog plaats, zodat we daar de tent, slaapzakken en tassen in konden proppen. We haakten in toen om 00.03 de ME's bij hek 7 in actie kwamen. Een tien minuten later kwam iemand bij ons langs die vertelde dat er bij hek 7 grof geweld werd gebruikt: trekken aan haren, het loslaten van honden het slaan en schoppen tegen vreedzame aktievoerders. We gingen in beraad wat we precies zouden doen, terwijl ze terugrende naar hek 6. Ik zei dat ik me niet tot het uiterste durfde te verzetten. de anderen bij mij dachten er ook zo over. Ik ging naar hek 4 (op + 50 m. afstand van hek 5) om dat door te geven. De aktievoerders daar waren druk in de weer om al het overige wrakhout (en dat was een heleboel) en de overige srobalen in het kampvuur te werpen, dat meteen metershoog aanwakkerde, als een vlammend protest tegen de kille wind die was opgestoken. De mensen bij hek 4 zeiden dat ze zich tot het uiterste zouden verzetten, en ik rende terug naar hek 5. Ondertussen kon ik met mijn eigen ogen zien hoe hek 6 werd ontruimd. Een rij ME's stond opgesteld voorbij de toegangsweg, terwijl ze de mensen die bij hek 7 waren losgetrokken, op een afstand hielden.

Ik kon de vonken zien van de elektrische zagen van de brandweer waarmee de vastgeketenden werden losgemaakt. Ik hoorde het geblaf van honden, het lachen van ME's, het schallen van megafoons, het getik van wapenstokken op hoofden en de rugen en de doffe klappen van wapenstokken op wensenvlees, het gehuil en geschreeuw van verontwaardiging, pijn en machteloosheid van aktievoerders, die bij hek 7 waren weggehaald en deze werd aangevuld met mensen die bij hek 6 waren weggehaald. Ik haakte snel in terwijl we van iemand instructies kregen hoe we konden verhinderen dat de ME's ons aan de haren konden wegslepen, nl. door je palestinadoek zo strak mogelijk om je hoofd te binden. Mensen die kapu-sjons hadden stopte stro tussen hoofd en stof, om de klappen van de wapenstokken zo goed en zo kwaad als het ging op te vangen. ondertussen was een jongen die bij ons hek zat, weggestrompeld en hal-

BORSSELEBURG IS OVERAL

of een voorproefje van de politiestaat op 16 en 17 maart 1988

verwege de dijk gaan zitten. Hij zei dat hij geen zin had om gearresteerd of weggesleept te worden, omdat hij gehandicapt was.

Plotseling hoorde ik de megafoon schallen: "anderhalve stok voor! De ME's gooiden hun wpenstok naar voren; mensen die op anderhalve meter afstand van de ME's stonden moesten ongetwijfeld klappen op hun hoofd gehad hebben. Hek 6 was ontruimd.

De moed zonk nu werkelijk als een baksteen in mijn schoenen. Ik zat helemaal links in de rij bij hek 5 maar ik zat niet ingehaakt. Mijn armen had ik zo gevouwen, dat m'n ellebogen ter hoogte van mijn neus zaten, m'n onderarmen over m'n hoofd heen lagen, bovenlangs m'n oren en m'n gebalde vuisten m'n nek beschermden. De anderen zongen. Mijn gezicht stond grimmig en ik kon mijn lippen niet meer van elkaar krijgen. De ME's kwamen op ons afgestormd zonder de verplichte sommatie (die tot 3 keer toe gegeven moet worden). Of ik een beschermheilige heb weet ik niet. Twee ME's pakten me bij m'n ellebogen en zetten me overeind. Achter me hoorde ik de ME's bevelen maar me geven, terwijl een wapenstok tegen een van m'n rugwervels was aangeduwd, klaar om bij de minste tegenstand er dicht op los te rammen. Ik had de moed niet om in het gezicht van de ME's achter me te kijken, of achterom naar het hek waar m'n vrienden zaten. "Doorlopen" klonk klonk het bevel achter mij. "Tussen de bussen door."

De voorste linie ME's waren onder-tussen de toegang van hek 4 voor-bij gestormd en hadden zich daar

opgesteld. "Gaasje maken" schreeuwde de ME'r naar zijn collega's. De ME's voor mij weken uiteen en ik voegde mij bij de weggedreven demonstranten.

Mensen om me heen stonden van verontwaardiging te huilen, terwijl de ME's op de dijk stonden te lachen. Sommigen van ons hadden de moed om met ME's in discussie te gaan, maar ik zelf kon dat gewoon niet meer. Ik zag 10 ME's bij de hek 4 de spandoeken losscheuren die aan het prikkeldraad vastzaten. Ze begonnen, als in een Nazi-film, zelfs te zingen!

"Ja, ja Borssele gaat wel door, ja daar zorgen we wel voor. Aktievoerders zullen we daarbij in elkaar slaan, Borssele gaat wel door!"

Door de megafoons kwam af en toe het bevel "rustig, rustig", maar het deed niets af aan de manier waarop geweld tegen vreedzame aktievoerders werd gebruikt, hoewel er met zingen werd gestopt.

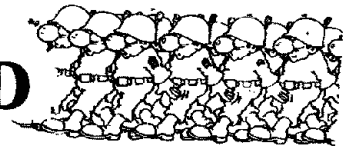
Ik zag nu voor het eerst nadat ik dezelfde beelden met stijgende verontwaardiging moest aanschouwen, dat van de mensen die door de brandweer waren losgezaagd. foto's werden gemaakt alvorens ze gewelddadig in overvalswagens werden gesmeten. Tegen het foto's maken konden ze zich niet verzetten, want twee ME's hadden je armen ver omgedraaid, terwijl een derde je haren krachtig naar achteren trok, zodat je wel in de lens moest kijken.

Weer duurde het enige tijd voordat de ME's in beweging kwamen, Terwijl ik het verhaal vertelde van de kreupelen jongen. Een volwassen groninger van bijna twee meterlang, die naast mij het verhaal hoorde, rende huilend van verontwaardiging weg.

Samen liepen we gearmd de 1,5 kilometer lange weg naar de noordelijke politietieafzetting. De nachtmerrie had 2 uur en een kwartier geduurd

MORBI DE EENHEID

De laatste paar maanden kan men door het hele land een groeiend ingrijpen signaleren van een in oorlogsuitrusting gehulde Mobiele Eenheid.

Duidelijk is, dat een massa helmen, wapenstokken en schilden meer agressie bij de tegenpartij kan oproepen dan een zelfde hoeveelheid blauwe politiepakjes en ook zeker meer kans maakt om geweldloos verzet gewelddadig te maken.

Het argument van minister de Ruiters dat deze overmacht aan voorradig geweld noodzakelijk is om de politieagenten te beschermen, kan in feite alleen gezien worden als bescherming tegen het geweld dat zo'n optreden kan uitlokken. Zeker als het gaat om het ingrijpen bij een groepering, die als geweldloos bekend staat en dat ook in al haar acties heeft waargemaakt. Toch verwachtten zij geweld of hoopten zij dat ze dit uit konden lokken.

In de drie aan Borssele voorafgaande blokkade-acties bij de UC te Almelo werkte B.A.N. op precies dezelfde manier. Toen konden alle arrestanten wel zonder openlijk geweld afgevoerd worden. Al die keren is er door de aktievoerders geen geweld gebruikt. Dit was op het krisiscentrum bekend.

Vanwaar deze verandering van tactiek?

Misschien om de voortdurende groei van B.A.N. -die steeds bekender wordt en betere publiciteit krijgt- door deze intimidatie te voorkomen! Bovendien was het nu erg moeilijk om al die demonstranten te arresteren en in de buurt op te sluiten. Het zouden er nu al 250 zijn, de vorige keer in Almelo waren het er 125.

Daarom ook zijn er 's middags met veel politievertoon aan de achterkant werknemers over het hek geloodst, terwijl de demonstranten dachten dat ze

door de M.E. weggehaald zouden worden. Ze hoopten hierdoor de demonstranten te ontmoedigen en het gevoel te geven dat de actie zinloos was geworden.

Dit heeft zijn uitwerking gemist, iedereen was het erover eens dat de actie voortgezet moest worden. Te meer, omdat er de volgende ochtend 200 werknemers verwacht werden, die moeilijk ook door de modder geloodst konden worden, zodat de blokkade de normale manier van werken toch belemmerde.

De politie raakte zo langzamerhand aardig gefrustreerd: 12 uur paraat, alleen om een groepje werknemers door de modder te helpen. Ze hadden na hun middag-optreden alle tijd om elkaar op te fokken. Het is duidelijk dat niemand de M.E. meer in de hand heeft kunnen houden en dat ze als beesten zijn losgelaten. Bij het tweede ingrijpen stond het kriminaliseren van de aktiegroep nog steeds centraal, alleen was de openlijkheid totaal verdwenen. Het ME-optreden vond 's nachts plaats en de pers werd op allerlei manieren uitgeschakeld of

gehinderd.

De nieuwe taktiek werd het uitlokken van geweld en het psychologisch breken van de aktievoerders.

Dit deden zij door om één uur s'nachts met veel helmen, schilden, knuppels en honden de demonstranten van de poorten weg te trekken, te schoppen en te knuppelen. De mensen werden door een kordon M.E. hek voor hek voortgedreven. Na het laatste hek werden de aktievoerders in looppas naar de openbare weg teruggedreven. De mensen die met de kettingen aan het hek vastzaten werden losgemaakt, gefotografeerd en geboeid naar het huis van bewaring te Middelburg afgevoerd. Hier werden zij in aparte cellen, zonder matras en dekens opgesloten. Gedurende de hele tijd zijn ze geïntimideerd en ontmoedigd, b.v. door te suggereren dat je als laatste nog vastzat.

Op deze manier probeerden justitie en politie een kleine groep waarvan ze waarschijnlijk dachten dat het de harde kern was, geestelijk te breken. Door de ont-ruiming s'nachts te houden en de

het gebruikte geweld in te stellen en in de persverklaringen vanuit het krissiscentrum en door de plaatselijke autoriteiten wordt 't geweld ontkend, terwijl ze er niet eens bij zijn geweest. Ook minister Wiegels weet tijdens de kamervragen op 27 maart j.l. het geweld te ontkennen:

De heer Stoffelen (PvdA): Mijnheer de voorzitter; Kunnen de bewindslieden verklaren hoe het komt dat blijkens alle krantenberichten, variërend van Provinciale Zeeuwse Courant tot de NRC, alle betrokkenen een andere mening hebben over het actief aanwezig zijn van honden en het gebruik van de wapenstok, dan de bewindslieden? Ik mag toch aannemen dat zij overeenkomstig de feiten vertellen hoe de situatie is geweest? Vanwaar dit verschil? Minister Wiegels: Mijnheer de voorzitter; Het is voor de regering toch uitermate moeilijk te treden in de roerselen, in de gedachten van de betrokken journalisten. Wij houden ons aan de officiële ambtsberichten!

pers te weigeren, kon het hele gebeuren officieel verdoezeld worden. Burgemeester Van de Heuvel weigert een onderzoek naar

De officiële ambtsberichten waar alle controlerende autoriteiten vanuit gaan, zijn gemaakt door de mensen die het bevel tot geweld hebben gegeven. En zo is de cirkel weer rond.

Telefoon (020) 766771
Postgiro 418318

Aan de minister van Justitie
de heer mr J. de Ruiter,
Postbus 20301,
2500 EH DEN HAAG.

Ref.:GS/ask

Amsterdam, 26 maart 1980

Mijnheer de minister,

Bij het optreden van de politie tegen demonstranten bij de kerncentrale te Borssele op maandagmorgen 17 maart is, naar uit verscheidene verklaringen van ooggetuigen gebleken dat journalisten die beroepshalve aanwezig waren, op grote afstand van het gebeuren zijn gehouden, in elk geval op grotere afstand dan noodzakelijk was in het belang van het functioneren van de politie of in het belang van hun eigen veiligheid.

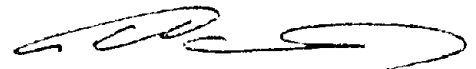
Het is helaas niet de eerste keer dat het bestuur van de Nederlandse Vereniging van Journalisten zich tot u wendt met een klacht over het feit dat journalisten door de politie onnodig belemmerd worden in de uitoefening van hun functie.

Juist thans doet zich het ontbreken gevoelen van de duidelijke richtlijnen voor de politie waarover tussen u en uw ambtgenoot van Binnenlandse Zaken en het bestuur van de NVJ reeds lang overeenstemming is bereikt. De publicatie van die richtlijnen zou nu op zo kort mogelijke termijn dienen te geschieden. Alleen een luttel overheidsbijdrage in de financiering van de Stichting Politieperskaart staat deze publicatie - waarvan het de bedoeling is dat zij gelijktijdig plaats heeft met de introductie van de landelijke politieperskaart - nog in de weg.

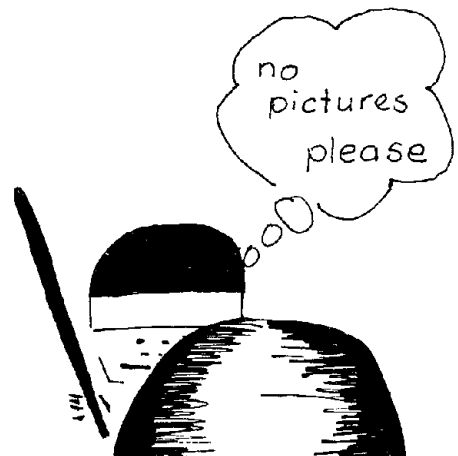
Het bestuur van de NVJ verzoekt u dringend te bevorderen dat op zo kort mogelijke termijn de leidraad voor de betrekkingen tussen politie en pers kan worden gepubliceerd en de landelijke politieperskaart kan worden ingevoerd.

Met vriendelijke groeten,

hoogachtend,

Mr G.A.I. Schuijt,
algemeen secretaris.

Politieactie

maandag 17 maart:

Burgemeester v.d. Heuvel:

- deze mensen willen geen geweld gebruiken en het ook niet zoeken (N.R.C.);

dinsdag 18 maart:

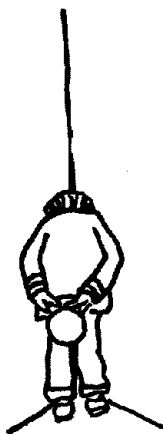
- de m.e. is niet buiten haar boekje gegaan (N.R.C.);
- ik stel geen officieel onderzoek in (N.R.C.);
- nergens is vastgesteld, dat er geweld is gebruikt of in relatie tot de specifieke omstandigheden ontoelaatbaar is gehandeld (N.R.C.);
- (over de BAN/EKZ-aktie) ik vond de actie geweldloos en dat was mij sympathiek (P.Z.C.);
- het optreden van de demonstranten die verklaarden geweldloos te zullen optreden vond ik juist verkeerd (Parool);
- geweld is tegen de instructies geweest (N.R.C.);

woensdag 19 maart:

- m.e. is correct en geheel volgens de regels van het spel opgetreden (P.Z.C.);

donderdag 20 maart:

- (over de m.e.) ik kan niet inzien waarom er voor hen enige redenen zouden zijn om er op los te timmeren (P.Z.C.);

Burgemeester v.d. Heuvel

de ontruiming is een eenvoudige geweest. De m.e. schoof van poort naar poort en beschermde de brandweer die de aan het hek geketende demonstranten losknipte. Als de mensen bleven zitten ontstond er natuurlijk lichamelijk contact. Het is zo zachtjes mogelijk verlopen. Dat blijkt ook wel uit het feit, dat er geen ambulances nodig waren. (volkskrant)

W. Don (bestuurslid PZEM en lid van gedeputeerde staten voor de P.v.d.A.)

deze mensen zijn het niet eens met de democratische manier van besluitvorming in het parlement en provinciale staten. Deze centrale is destijds met algemeen goedkeuren gebouwd. De bijna-ramp met de centrale in het Amerikaanse Harrisburg is hier voortreffelijk naar betekenis geschat, dat is publiekelijk gesproken. Er waren geen argumenten om Borssele te sluiten.

Mr. Hage

Dan hadden wij met de risico's gezeten dat we de zo goed in beheersing getrainde mensen toch misschien niet zo in de hand hadden kunnen houden als wenselijk is. Ze hadden geen zin om nog langer te wachten. De jonge mensen zouden wel eens longontsteking op kunnen lopen (N.R.C.)

gekraakt.

vrijdag 28 maart:

Minister Wiegels:

- gebruik van geweld is niet tegen de instructies geweest (volkskrant);

Ministers Wiegels en de Ruiter:

- geweld was niet te voorkomen, omdat de demonstranten verzet boden (volkskrant);
- de m.e. heeft zich beheerst en positief gedragen (het binnehof);

een woordvoerder van politie

De arrestanten zijn op een normale manier behandeld. Het optreden van de demonstranten, die verklaarden geweldloos te zijn, vond ik juist verkeerd. Het dichtmaken van hekken met zware kettingen is toch ergens een vorm van geweld (parool)

Protest tegen kernenergie

Telegraaf 17 maart:

Ruim 200 leden slopen rond 5 uur het terrein op. De aktie kwam niet onverwachts. Met grote schijnwerpers werd het hele terrein in het felle licht gezet, terwijl mannen met honden de bewaking op zich namen.

Stel robotten

De Telegraaf 17 maart:

Dankzij een list slaagde het personeel er in eerste instantie in de blokkades van de aktievoerders te omzeilen.

In bil gebeten

N.R.C. Handelsblad 17 maart:

Van den Heuvel: deze mensen willen geen geweld gebruiken en het ook niet zoeken.

Geweld is tegen de instructies geweest.

'Mobiele eenheid
trad in Borssele
beheerst op'

N.C.R. Handelsblad 18 maart:

Van den Heuvel: de M.E. is niet buiten zijn boekje gegaan.

Ik stel geen officieel onderzoek in.

Nergens is vastgesteld dat er geweld is gebruikt.

**Burgemeester van
Borsele weigert
onderzoek geweld**

Haagsche Courant 18 maart:

De arrestanten wilden hun naam niet noemen. Dat bleek al snel niet onoverkomelijk: talrijke ouders belden op om te informeren naar de toestand van hun kinderen.

Trouw 18 maart:

De 40 (?) vastgeketenden moesten met de politie mee naar het bureau.

**WIEGEL OVER
Mobiele Eenheid
trad correct op**

De Waarheid 17 maart:

De leiding van het crisiscentrum heeft bij de hoofdboort officieel gesommeerd de toegang tot de kerncentrale vrij te maken.

Trouw 18 maart:

De politie is uren bezig geweest de kettingen waarmee de demonstranten zich hadden vastgeketend los te maken.

**Officier krijgt
na Borssele
40 klachten**

**Gebruik geweld
kwam overeen
met instructie**

**Geen onderzoek
naar optreden
ME in Borssele**

De Dorthenaar 17 maart:

De 250 à 300 aktievoerders zijn door de politie naar Middelburg gebracht.

UIT VEILIGHEID

**Kerncentrale
weert
bezoekers**

Van onze correspondent
BORSSELE — De directie van de PZEM (Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij) laat

Acties tegen Borssele gaan door

LAKA

1.01.8.29/01